

Exploatarea și abuzul sexual online asupra copiilor: Perspectivele supraviețuitoarelor din Republica Moldova

**LA
STRADA**
Moldova

MULȚUMIRI ECHIPEI DE LUCRU

Prezenta publicație este rezultatul unui proiect de cercetare, realizat de WeProtect Global Alliance, ECPAT International și Centrul Internațional „La Strada” Moldova în cadrul Proiectului „Vocea Supraviețuitoarelor”.

Din partea ECPAT International:

Jessica Daminelli, Jonathan Mundell, Andrea Varrella, Cathrine Napier, Mark Kavenagh

Din partea Centrului Internațional „La Strada” Moldova:

Oleasa Ciuciu, Agnesa Stratuta, Elena Botezatu

Din partea WeProtect Global Alliance:

Jess Lishak

Design:

Nipun Garodia

Coperta:

Manida Naebklang

Fotografie de copertă:

Pavel Anoshin

Citare sugerată:

ECPAT International și La Strada Moldova (2021).

Exploatarea și abuzul sexual online a copiilor:

Perspectivile supraviețuitoarelor din Republica Moldova.

WeProtect Global Alliance.

Reproducerea fragmentelor din această publicație este autorizată doar cu condiția indicării clare și exacte a sursei.

© ECPAT International, La Strada Moldova și WeProtect Global Alliance, 2021

PARTENERII DE IMPLEMENTARE

[WeProtect Global Alliance](#) reunește experți din cadrul instituțiilor publice, al sectorului privat și al societății civile pentru elaborarea politicilor și soluțiilor cu scopul de a proteja copiii împotriva exploatării sexuale și abuzului online. Alianța generează angajament politic și abordări practice pentru a face lumea digitală mai sigură și mai pozitivă pentru copii, prevenind abuzul sexual și riscurile pe termen lung.

[ECPAT International](#) este o rețea globală de organizații ale societății civile, care are drept scop să pună capăt exploatării sexuale a copiilor. Cu peste 30 de ani de experiență în implicarea în procese multipartite și gestionarea acestora și a alianțelor la nivel național, regional și global, ECPAT este considerată instituția de bază în vederea soluționării problemelor și a manifestărilor ce țin de exploatarea sexuală a copiilor. ECPAT are un secretariat cu sediul la Bangkok (Thailanda), care asigură direcționarea strategică, elaborează cercetări cheie și face advocacy la nivel mondial. Cu eforturile comune ale 122 de membri în 104 țări, rețeaua apropie comunitățile locale, guvernele și sectorul privat, oferind o abordare globală, combinată cu acțiuni naționale ajustate la necesități.

[Centrul Internațional „La Strada” Moldova](#) activează pentru a asigura la toate nivelurile – individual, legislativ și executiv – respectarea drepturilor și a intereselor legale ale femeilor și ale copiilor din Republica Moldova spre a nu fi supuși violenței. „La Strada” Moldova implementează programe în trei domenii distincte: traficul de persoane, în special femei; violența împotriva femeilor și violența domestică; exploatarea sexuală online și abuzul sexual asupra copiilor. Având o abordare sistemică, activitatea Centrului „La Strada” este axată pe cinci piloni: prevenire și intervenție timpurie; protecție, siguranță și justiție; consolidarea capacităților; politici publice; date și cercetare.

CUPRINS

Introducere	05
Definirea exploatării sexuale și a abuzului online asupra copiilor	06
Context	07
Proiectul din Moldova	09
Metodologie	10
Conversații cu supraviețuitorii	11
Sondajul în rândul specialiștilor din domeniul social	14
Provocări și limitări	16
Constatări	17
Tendențe în domeniul exploatării și abuzului sexual online asupra copiilor în Moldova	18
Mecanismele de raportare	21
Servicii de suport	27
Recomandări	40
Recomandări privind mecanismele de raportare	41
Recomandări privind serviciile de suport	43

INTRODUCERE

Fotografie de Jess Zoerb

Definirea exploatării sexuale a copiilor și a abuzului sexual asupra acestora, comise în mediul online

Abuzul sexual asupra copiilor se referă la diverse acțiuni și activități sexuale comise împotriva copiilor (persoane sub 18 ani), indiferent dacă copiii sunt conștienți de faptul că ceea ce se întâmplă cu ei nu este nici normal și nici acceptabil. Poate fi comis de adulți sau de semenii și de obicei implică o persoană sau un grup de persoane, care profită de un dezechilibru de putere. Poate fi comis cu sau fără forță directă, infractorii folosind frecvent: autoritatea, puterea, manipularea sau înșelăciunea.¹

Exploatarea sexuală a copiilor implică aceleași acțiuni abuzive. Cu toate acestea, trebuie să existe și un element suplimentar – în schimbul a ceva (de exemplu, bani, adăpost, bunuri materiale, lucruri imateriale precum protecția sau o relație) sau chiar simpla promisiune a acestora.²

Exploatarea sexuală și abuzul online a copiilor se referă la situații care implică aspecte digitale (Internet și tehnologii de comunicare) la un moment dat în timpul abuzului sau exploatării. Se poate întâmpla în totalitate online sau printr-o combinație de interacțiuni online și în persoană între abuzatori și copii.

Exploatarea sexuală și abuzul online asupra copiilor include o gamă întreagă de practici în evoluție:

Materiale privind abuzul sexual asupra copiilor. Producerea, distribuirea, difuzarea, importul, exportul, oferirea, vânzarea, deținerea sau obținerea cu bună știință a accesului online la materiale privind abuzul sexual asupra copiilor (chiar dacă abuzul sexual descris în material a fost realizat offline).

Ademenirea online a minorului în scopuri sexuale (grooming). Identificarea și/sau pregătirea copiilor prin intermediul tehnologiei online în vederea exploatării sexuale a acestora (indiferent dacă acțiunile care urmează sunt apoi realizate online sau offline).

Difuzare video în direct (live streaming) a abuzului sexual asupra copiilor. Exploatare sexuală care implică constrângerea, amenințarea sau înșelăciunea unui copil pentru a-l implica în activități sexuale, care sunt difuzate („streaming”) în direct prin Internet, pentru a fi vizualizate de alții, de la distanță.

Alte practici. Conceptele conexe pot include extorcarea sexuală online, partajarea non-consensuală a conținutului sexual auto-generat care implică și copii, expunerea nedorită la conținut sexualizat printre altele.³

1. Grupul de lucru interagenții privind exploatarea sexuală a copiilor. (2016). [Orientări terminologice pentru protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și abuzului sexual](#). Bangkok, ECPAT International, 2016, 18.

2. Ibidem., 24.

3. ECPAT International (2020). [Summary Paper: Online Child Sexual Exploitation](#). Bangkok: ECPAT International.

Context

Cercetările având ca obiect exploatarea sexuală și abuzul online asupra copiilor au beneficiat de o atenție sporită în ultima perioadă, în special pe măsură ce viața noastră a trecut și mai mult în sfera online ca rezultat al pandemiei Covid-19. Cercetarea globală efectuată în țările nordice este reprezentativă în acest sens, însă puține studii au loc în țările cu venituri mici și medii.⁴ Viețile noastre online și offline coexistă având limite neclare între lumea fizică și cea digitală, fapt care are un impact asupra acestei probleme, violența sexuală are loc în diferite moduri: online, precum și în situații care implică elemente online, dar și în persoană, ce ține de grooming, facilitare și partajare.⁵

Relatările copiilor despre abuzurile online la care au fost supuși continuă să fie rareori studiate. Există foarte puține cercetări care descriu direct relatările copiilor despre infracțiunile ale căror victime au fost și răspunsurile pe care aceștia le-au primit. O mare parte din cercetările existente s-au axat pe identificarea riscurilor potențiale pentru copii, și nu pe măsurarea daunelor aduse unora dintre ei.⁶ Acest lucru este de înțeles, deoarece, din punct de vedere etic, efectuarea cercetărilor cu tinerele care au avut de suferit în urma abuzului este mai complicată. Cu toate acestea, înțelegerea deplină a daunelor provocate de abuzul online este importantă pentru a eficientiza mecanismele de prevenire și răspuns. De asemenea, se cuvine să amintim că, în realitate, majoritatea cazurilor de exploatare și abuz sexual asupra copiilor nu sunt raportate, ceea ce face dificilă determinarea anvergurii reale a acestei probleme.

Cercetătorii au folosit metode calitative, cum ar fi sondajele online, pentru a examina experiențele din copilărie privind exploatarea sexuală și abuzul online, axate în principal pe supraviețuitoarele materialelor de abuz sexual a copiilor (în continuare - MASC).⁷ Într-un astfel de studiu, aproximativ jumătate dintre respondenți au raportat că imaginile pornografice produse se asociază cu probleme specifice, diferite de cele cauzate de abuzul real. Astfel, aproape jumătate dintre aceștia s-au îngrijorat că oamenii ar crede că ei au participat benevol la producția imaginilor pornografice sau că oamenii îi vor recunoaște. Interesant este faptul, că în cadrul acestui studiu o treime dintre respondenți au refuzat să vorbească despre aceste imagini și 22% au negat că imaginile ar exista. Trei dimensiuni au fost identificate din relatările respondenților: vina și rușinea, vulnerabilitatea continuă și abilitatea pe care aceste imagini, uneori, le comportau.⁸ Centrul Canadian pentru Protecția Copilului a efectuat un sondaj online cu 150 de respondente adulte, care au fost supuse abuzurilor sexuale pe când erau minore și abuzurile asupra cărora au fost înregistrate și/sau distribuite online.⁹ Șaptezece la sută din acest eșantion și-a exprimat, de asemenea, îngrijorarea cu privire la faptul că ar putea fi recunoscute din imagini.¹⁰

4. *Ibidem*.

5. ECPAT International. (2020). [Summary Paper on Online Child Sexual Exploitation and Abuse](#). Bangkok: ECPAT International.

6. Slavtcheva-Petkova, V., Nash, V., & Bulger, M. (2015). [Evidence on the extent of harms experienced by children as a result of online risks: Implications for policy and research](#). *Information, Communication & Society*, 18 (1), 48–62.

7. Gewirtz-Meydan, A. (2018). [The complex experience of child pornography survivors](#). *Child Abuse & Neglect*, 80, 238–248.

8. *Ibidem*.

9. Canadian Centre for Child Protection. (2017). [International Survivors' Survey](#).

10. *Ibidem*.

Un studiu calitativ în rândul a 20 de copii, care au participat la interviuri investigative în urma acțiunilor suspecte de abuz sexual online, a constatat că doar 12 dintre aceștia au fost dispuși să vorbească despre ceea ce li s-a întâmplat. Restul au negat abuzul, deși au existat imagini digitale ale abuzului la care au fost supuși. Interviurile cu acești 12 copii au demonstrat că ei erau foarte critici față de ei înșiși și aveau adesea sentimente puternice de loialitate față de abuzatorul lor.¹¹

Reticența de a dezvălui abuzul și atribuirea sentimentului de vină au fost prezente și în alte cercetări privind copiii care au fost exploatați sexual online, atât în ceea ce privește abuzul prin producția de imagini sexuale, cât și grooming-ul online.¹² Informațiile date sunt importante nu numai pentru cercetările cu aceste grupuri greu accesibile, dar și în legătură cu nevoile de recuperare ale acestor persoane.¹³ Eliminarea acestor manifestări, care pot fi puternic internalizate, este în mod clar necesară.

În pofida acestor studii, cercetarea calitativă privind copiii care au fost exploatați sexual și supuși abuzului online este încă relativ rară. Acești copii sunt dificil de identificat și implicat, ceea ce poate reflecta parțial provocările etice ale lucrului direct cu copiii. De asemenea, deoarece mulți profesioniști acționează în calitate de mecanisme de prevenire a separării copiilor, aceștia sunt reticenți în a include copiii în cercetare din cauza temerilor justificate de traumatizare ulterioară. În mod crucial, orice astfel de cercetare privind implicarea supraviețuitoarelor trebuie realizată folosind tehnici etice și sigure.¹⁴

Cu toate acestea, un număr tot mai mare de copii primesc servicii de asistență la nivel global în urma exploatării și al abuzului sexual online. Încercarea de a înțelege și de a valorifica punctele forte ale acestor servicii și de a le aborda pe cele slabe reprezintă o prioritate. Amplificarea vocilor tinerelor care s-au confruntat cu asemenea experiențe este vitală pentru prezenta cercetare. Or, expansiunea problemei exploatării copiilor și a abuzului sexual online asupra copiilor necesită o atenție detaliată, extinsă și susținută. Acest lucru este valabil mai ales în țările cu venituri medii și mici, unde problema este adesea mai puțin vizibilă și unde, până în prezent, au fost efectuate puține studii la acest subiect. Evidențele specifice privind calitatea și eficacitatea serviciilor de suport permit identificarea răspunsurilor și a soluțiilor specifice prin care guvernele, ONG-urile și sectorul privat pot coopera abordând această problemă. Asigurarea faptului că relatările copiilor care au avut de suferit în urma exploatării și abuzului sexual online sunt considerate în procesul de stabilire a eficienței serviciilor de suport, așa cum s-a reușit în acest proiect, permite abordări centrate și bazate pe copil, abordări care previn această problemă și oferă un suport mai bun copiilor supuși unor asemenea abuzuri.

11. Katz, C. (2013). [Internet-related child sexual abuse: What children tell us in their testimonies](#). Children and Youth Services Review, 35 (9), 1536–42.

12. Quayle, E., Jonsson, L., & Lööf, L. (2012). [Online behaviour related to child sexual abuse: Interviews with affected young people](#). Stockholm: ROBERT

13. ECPAT, INTERPOL and UNICEF (urmează). [Disrupting Harm: Survivors Perspective of Online Child Sexual Exploitation and Abuse](#). Global Partnership to End Violence Against Children.

14. ECPAT International. (2019). [Guidelines for Ethical Research on Sexual Exploitation Involving Children](#). Bangkok: ECPAT International.

Proiectul din Moldova

Pentru a studia exploatarea și abuzul sexual online în Republica Moldova, acest proiect a întreprins două tipuri de activități de cercetare:

Interviuri calitative față în față cu tinerele care au fost victime ale exploatării sexuale și ale abuzului online asupra copiilor

Un sondaj online în rândul asistenților sociali, care lucrau cu copiii victime ale exploatării și ale abuzului sexual

Discuțiile cu tinerele supraviețuitoare s-au axat pe recomandările acestora de îmbunătățire a serviciilor de prevenire și suport pentru copii (nu pe abuzul suferit de acestea, așa cum se explică mai jos). Această abordare asigură că informațiile obținute, în cadrul cercetării, provin direct de la supraviețuitoarele care relateau despre consecințele vătămătoare ale exploatării sexuale și abuzului online la care au fost supuse. Includerea experienței lor în cercetare reduce lacunele menționate mai sus, care uneori persistă în informarea referitoare la acest domeniu sensibil.

Sondajul în rândul asistenților sociali a avut drept scop să ofere o înțelegere substanțială și nuanțată a modului în care exploatarea și abuzul sexual online asupra copiilor se prezintă în serviciile de asistență socială. Informația oferită de acești profesioniști indică asupra cunoștințelor și percepțiilor despre problemă în rândul lucrătorilor, îngrijitorilor și a publicului larg, identifică vulnerabilitățile cheie ale copiilor și evaluează accesibilitatea serviciilor de sprijin pentru copiii supuși exploatării sexuale și abuzului online.

Datele din Republica Moldova, alături de datele din alte cinci țări implicate în proiect¹⁵, au fost prezentate unui grup de experți la o masă rotundă online, organizată pe data de 26 iulie 2021. Informațiile obținute în cadrul mesei rotunde au asigurat încadrarea datelor în raportul general al proiectului și în rapoartele naționale ale altor țări.

15. Proiectul a fost implementat în Albania, Bosnia și Herțegovina, Columbia, Mexic, Republica Moldova și Peru. Prezentul raport include exclusiv constatările activităților desfășurate în Republica Moldova. Rapoartele naționale similare sunt disponibile pentru toate țările din cadrul proiectului, împreună cu un raport general de proiect care sintetizează constatările din cele șase țări țintă.

METODOLOGIE

Fotografie de Ryan Moreno

Conversații cu supraviețuitoarele

Conversațiile cu tinerele supraviețuitoare ale exploatării sexuale și ale abuzului online asupra copiilor sunt de o importanță primordială pentru proiectul „Vocea supraviețuitoarelor”. Acestea au fost realizate cu intenția de a scoate la iveală lacunele evidente care persistă atunci când perspectivele supraviețuitoarelor sunt excluse din procesul modelării politicilor și legislației în acest domeniu. Conversațiile au explorat percepțiile supraviețuitoarelor cu privire la calitatea și eficacitatea serviciilor de asistență existente și au acumulat recomandări pentru îmbunătățiri.

Raționament

Implicarea în cercetare a supraviețuitoarelor care au fost supuse exploatării sexuale în copilărie presupune o atenție sporită pentru adaptarea metodologiei la o serie de considerente etice.¹⁶ O astfel de cercetare trebuie să acorde o valoare semnificativă supraviețuitoarelor care au dreptul de a participa în siguranță și activ la discuțiile cu privire la problemele care au impact asupra lor. Prin urmare, formatul conversațiilor supraviețuitoarelor din acest proiect a fost astfel, încât, participanții au avut și s-au perceput ca având control semnificativ asupra procesului, inclusiv asupra deciziilor cu privire la ce au împărtășit. Conversațiile au fost construite pe principiul deținerii de către participanți a controlului asupra întregului proces și al conștientizării acestui control.

Pentru a se asigura că perspectivele tinerelor supraviețuitoare au fost incluse în acest proiect, ECPAT International a dezvoltat o abordare cuprinzătoare, integrantă (centrată pe participant), corectă din punct de vedere etic și conștientă de traumele suferite. Implicarea supraviețuitoarelor a fost asistată de un expert cu o vastă experiență de lucru cu supraviețuitoarele abuzului și exploatării sexuale. Prin urmare, abordarea „conversațională” este un dialog cu tinerele supraviețuitoare privind problemele care contează pentru ele și care explorează experiențele lor cu privire la sprijinul pe care l-au primit. Participantele au fost invitate să vorbească deschis despre experiențele lor personale privind serviciile de suport pe parcursul procesului de recuperare, iar facilitatorii au folosit ascultarea activă pentru a discuta cu tinerele și a înțelege povestea lor, exploatănd lacunele de înțelegere și identificând detaliile necesare pentru a reprezenta perspectivele tinerelor. Întrebările de sondare, care elucidau experiențele participantelor, erau puse în mod responsabil și pentru a stimula discuția. Dialogul nu a fost un interviu structurat cu întrebări stabilite, care ar putea fi tratat ca un interogatoriu. Participantele au fost invitate să relateze doar acele părți din povestea lor pe care au dorit să le spună.

În Republica Moldova facilitatorii locali s-au pregătit timp de două luni cu expertul proiectului în cadrul mai multor sesiuni de coordonare, axate pe abordarea participativă conștientă de traume, și abia apoi au facilitat conversațiile. Cei doi facilitatori sunt specialiști în cadrul Centrului Internațional „La Strada” Moldova, organizație membră a ECPAT. Facilitatorii au studii în psihologie, cu o vastă experiență de sprijin pentru copiii care au fost supuși exploatării și abuzului sexual.

16. ECPAT International. (2019). [Guidelines for Ethical Research on Sexual Exploitation Involving Children](#). Bangkok: ECPAT International.

Eșantion

În Republica Moldova, facilitatorii au identificat tinerele care ar putea fi invitate să participe la studiu. Criteriile de includere au fost, printre altele: dacă au vârsta cuprinsă între 18 și 24 de ani, dacă au fost supuse exploatării și abuzului sexual online înainte de a împlini vârsta de 18 ani, dacă au acces curent la servicii de suport și dacă a trecut o perioadă de timp suficientă de la exploatare.

Dintre cei identificați și contactați de facilitatori și rețelele lor, zece supraviețuitoare ai exploatării sexuale și abuzului online asupra copiilor, toate femei tinere cu vârsta cuprinsă între 18 și 21 de ani, au fost de acord să ia parte la conversații. Nouă tinere au fost printre supraviețuitoarele care au primit sprijin direct de la Centrul Internațional „La Strada” Moldova, iar ultima tânără a fost identificată prin intermediul unei organizații partenere. Aceste zece femei tinere au fost printre supraviețuitoarele care au primit sprijin acordat atât de organizațiile neguvernamentale, cât și de cele guvernamentale. Unele dintre ele au beneficiat de suport din partea mai multor organizații în perioade diferite de timp, ceea ce le-a permis să relateze despre diverse experiențe de interacțiune cu prestatorii de servicii. Așa cum era de așteptat, la identificarea participanților, unele dintre tinerele invitate să participe au refuzat, menționând că au preferat să nu-și amintească din nou despre traumele lor. De remarcat faptul, că în faza de pregătire a acestui studiu facilitatorii nu au izbutit să identifice nici un tânăr bărbat care a fost victimă a exploatării sexuale și a abuzului online și care ar fi beneficiat de servicii de suport fie de la Centrul Internațional „La Strada”, fie de la orice altă organizație parteneră. Potrivit relatărilor specialiștilor „La Strada” Moldova, unul dintre motivele din cauză cărora nu a fost posibilă identificarea băieților ar putea fi faptul, că adolescenții băieți nu dezvăluie abuzurile prin care au trecut, deoarece se tem să nu fie învinuiți și respinși de societate.

Tinerele care au participat la discuții au fost din diferite regiuni ale republicii și au oferit o imagine diversă privind experiențele de abuz și exploatare sexuală a copiilor în mediul online, precum și opinii și percepții diferite asupra serviciilor aflate la dispoziția copiilor.

Abordarea conversațională

Conversațiile au fost planificate cu grijă pentru a se desfășura într-un stil interactiv și nestructurat, de a nu avea o formă tradițională de interviu în scopul unei cercetări. Avantajele acestui format sunt: atenția la esența și sensibilitățile subiectului și promovarea alegerii și abilității, punând o valoare ridicată pe faptul că participanții au și conștientizează că au un control semnificativ asupra a ceea ce împărtășesc cu cercetătorii. Ca atare, participanții au putut contribui verbal, dar și printr-o serie de instrumente vizuale menite să faciliteze conversațiile (flipchart-uri de tip „trecut, prezent, viitor”, notarea gândurilor în căsuțe de dialog (din engleză speech/thought bubbles), emoji, desene etc.). Participanții au fost, de asemenea, întrebați dacă preferă să participe la conversații unu-la-unu sau în grupuri mici (de exemplu, în cazul în care unii dintre ei se cunosc deja, participând în aceleași grupuri de sprijin). Toate cele zece tinere au decis să poarte conversații unu-la-unu.

În urma acordului inițial de a participa, conversațiile au avut loc în două etape – o „discuție prealabilă” urmată de „conversația principală” care a avut loc câteva zile mai târziu. Acest proces, în două etape a fost unul deliberat, indicând simbolic o relație de încredere, aflată sub controlul participantei încă de la început. Discuția prealabilă a implicat explicarea procesului, răspunzând la întrebările despre consimțământ și dând curs anumitor preferințe pentru a stabili conversația principală (de exemplu, ora, cine să fie prezent etc.). Aranjamentele au rămas flexibile și în funcție de facilitatorii locali, dar

și de tinere, pentru a le stabili împreună, inclusiv ținându-se cont de circumstanțele contextuale în schimbare rapidă, cauzate de pandemia Covid-19.

Facilitatorii au luat toate măsurile pentru a se asigura ca supraviețuitoarele se simt cât mai confortabil pe parcursul conversațiilor. Natura conversațională, întrebările deschise ce permit suficient timp pentru a răspunde, acordarea regulată a permisiunii de a nu răspunde – toate acestea au contribuit la stimularea discuției. În conformitate cu abordarea conversațională, tinerele au putut împărtăși verbal, dar au fost încurajate să utilizeze și o serie de instrumente vizuale pentru a facilita conversațiile. Cu toate acestea, metoda de reprezentare vizuală nu a fost aplicată în toate cazurile, deoarece unele dintre participante au avut experiențe negative anterioare privind asemenea tehnici și au refuzat să le folosească. Alegerile lor au fost pe deplin acceptate și respectate. La etapele finale ale conversațiilor, majoritatea participantelor au exprimat o opinie pozitivă cu privire la abordare, menționând că le-a plăcut să se implice în proiect și că le-a ajutat să-și vadă experiențele dintr-o altă perspectivă.

În timp ce pandemia Covid-19 a condiționat interacțiunile virtuale, cercetătorii au stabilit categoric că siguranța psihologică ar fi greu de menținut în cadrul unor conversații virtuale. Prin urmare, toate conversațiile au avut loc cu prezență fizică.¹⁷ Deși cercetarea nu a urmărit scopul de a determina specificul exploatarei și/sau abuzului la care au fost supuse tinerele, în felul acesta facilitatorii, instruiți și având experiență de lucru cu persoanele care au suferit traume, au fost prezenți fizic pentru a oferi suport psihologic în caz de necesitate.

Analiza

În urma conversațiilor, facilitatorii au reflectat asupra a ceea ce au auzit, au analizat notițele lor și alte rezultate (sesiunile nu au fost înregistrate intenționat, pentru a asigura mersul firesc al conversațiilor). Ei au elaborat un scurt raport preliminar în limba română, care s-a concentrat pe aspecte specifice din cadrul celor șapte conversații, cum ar fi: barierele privind dezvăluirea, calitatea, utilitatea și accesibilitatea serviciilor, și au rezumat recomandările tinerelor referitoare la îmbunătățiri. Acest raport preliminar a fost apoi revizuit și discutat între facilitatori, expertul proiectului și echipa de cercetare ECPAT. Odată finalizat, raportul a fost pus la dispoziția acelor participanți care au indicat că doresc să vadă rezultatul, pentru a oferi comentarii și contribuții suplimentare.

Considerații etice

Înainte de a începe activitatea de cercetare, ECPAT International a convocat un grup din trei experți internaționali pentru o revizuire independentă a metodologiei propuse. A fost elaborat un protocol de cercetare detaliat, care a inclus aspecte referitoare la diminuarea riscurilor etice, împreună cu instrumentele ce urmau să fie utilizate. Înainte de a desfășura proiectul, s-a ținut cont de comentariile și propunerile experților.

După cum a fost detaliat mai sus, înainte de a purta conversațiile, facilitatorii locali au participat la pregătiri temeinice împreună cu expertul din cadrul proiectului. Mai mult decât atât, procesul de obținere a consimțământului informat s-a desfășurat în două etape (și nu a presupus semnarea consimțământului chiar înainte de începerea conversațiilor), astfel încât tinerele să aibă timp să ia în considerare implicarea lor și să poată controla unele dintre circumstanțele conversațiilor.

17. A fost necesară o anumită flexibilitate pentru a se adapta la cerințele privind călătoriile, fiind aplicate planurile de siguranță anti Covid-19.

Sondajul în rândul specialiștilor din domeniul social

Implicarea specialiștilor din domeniul social prin completarea sondajului a avut ca scop colectarea datelor pentru a avea o imagine cuprinzătoare a exploatării sexuale și a abuzurilor online asupra copiilor prin explorarea percepțiilor, cunoștințelor și practicilor care influențează dezvoltarea și furnizarea suportului.

Raționament

Sondajele sunt utilizate tot mai des în cercetare pentru a înțelege eficacitatea sistemelor de suport social. Cel mai frecvent, aceste studii sunt utilizate de specialiștii din domeniul ocrotirii sănătății¹⁸ și asistenței sociale¹⁹ pentru a măsura eficacitatea furnizării serviciilor.

Sprijinul social pentru copiii care sunt supuși exploatării sexuale și abuzului este, în general, oferit în contextul mai larg al protecției copilului. Prin urmare, am elaborat și distribuit un sondaj pentru specialiștii din domeniul protecției copilului. Studiul a explorat percepțiile legate de exploatarea sexuală a copiilor în general și online; factorii ce țin de accesul copiilor la serviciile de sprijin; percepțiile privind calitatea și eficacitatea acestor servicii; detalii despre tipul activității directe cu copiii.

Eșantion

„La Strada” Moldova a identificat organizațiile și instituțiile ce oferă suport copiilor pentru a invita specialiștii să participe la sondaj. Deși cercetarea s-a concentrat pe exploatarea și abuzul sexual asupra copiilor în mediul online, foarte puține servicii sunt specializate pentru acești copii. Prin urmare, eșantionul a inclus specialiștii care au oferit suport copiilor supuși exploatării și abuzului sexual în ultimul an.

În Republica Moldova a fost examinat un eșantion de 54 de specialiști din domeniul social. Eșantionul nu ar trebui considerat reprezentativ, cu toate acestea au fost selectate diferite tipuri de servicii, atât din punct de vedere al locației geografice, cât și al tipului de servicii.

Pentru a fi eligibili în vederea finalizării sondajului, specialiștii în domeniul social trebuiau:

- să aibă peste 18 ani;
- să fi activat, în ultimele 12 luni (cel puțin), în domeniul social, psihologie sau alte tipuri de asistență socială;
- să fi gestionat, în ultimele 12 luni (cel puțin), cazuri în mod direct;
- cazurile din ultimele 12 luni să fi implicat copii;
- dosarele din ultimele 12 luni să fi inclus unele cazuri de exploatare sau abuz sexual asupra copiilor.

18. Magadzire, P M și colab. (2014, noiembrie). [Frontline health workers as brokers: provider perceptions, experiences and mitigating strategies to improve access to essential medicines in South Africa.](#)

19. Sadeghi, T și Fekjaer, S. (2018). [Frontline workers' competency in activation work.](#) International Journal of Social Welfare. 77-88; Netsayi, M (2019). [Perceptions of frontline social workers on their contributions agenda for social work and social development.](#)

Sondajul

Sondajele online autoadministrare (link trimis prin e-mail) au de obicei rate de participare scăzute. Astfel, în cadrul acestui proiect s-a optat pentru implicarea unei persoane, care urma să gestioneze procesul de completare a chestionarului online, explicându-le limitele și criteriile de completare ale acestuia. Din cauza restricțiilor determinate de pandemia Covid-19, administratorul sondajului, specialist în cadrul Centrului Internațional La Strada a oferit suport participanților în regim online. Contactul personal a motivat specialiștii să colecteze datele în regim online. Colectarea datelor a avut loc în perioada aprilie-iunie 2021.

Sondajul online a cuprins 108 întrebări, cu opțiuni multiple de răspuns și posibilitatea de a indica răspunsuri mai detaliate. Instrumentul online în limba engleză a fost tradus în limba română. ECPAT Internațional și La Strada Moldova au colaborat pentru a traduce și contextualiza sondajul, fiind apoi testat în rândul unui număr de specialiști, înainte de a fi aplicat pe scară largă.

Sondajul complet în limbile engleză și română poate fi furnizat la cerere.

Analiza

În procesul colectării informației, datele au fost curățate, iar răspunsurile au fost traduse în limba engleză. Rezultatul sondajului a fost integrat într-un cadru analitic personalizat, în care a fost realizată o analiză pe baza temelor care au rezultat din datele colectate. Au fost apoi adăugate componentele analitice calitative.

Au fost explorate teme și modele cantitative și calitative, cu citate directe din răspunsurile deschise, folosite pentru a ilustra narațiunile dominante ce reies din datele cantitative, împreună cu opiniile diferite ale participanților. În timpul analizei, am avut grijă să nu se prezinte răspunsuri calitative care ar fi putut identifica participanții.

De menționat că, statistic, datele nu sunt reprezentative pentru experiența tuturor specialiștilor din domeniul social în Republica Moldova. Cu toate acestea, estimările, percepțiile și experiențele raportate oferă o perspectivă valoroasă asupra accesului și calității sprijinului social pentru copiii din Republica Moldova, care au fost supuși exploatării și abuzului sexual.

Considerații etice

Ca parte integrată a sondajului online a fost obținut consimțământul informat al respondentului. Pentru a proteja confidențialitatea, la nicio etapă de completare a sondajului, nu au fost solicitate nume. De asemenea, s-a acordat atenție prezentării datelor calitative, astfel încât participanții să nu fie identificabili prin conținutul citatelor.

Provocări și limitări

În timpul colectării datelor, restricțiile din contextul pandemiei Covid-19 au cauzat dificultăți în posibilitatea de circulație, ceea ce a avut un impact atât asupra desfășurării conversațiilor cu supraviețuitorilor, cât și asupra realizării sondajului în rândul specialiștilor din domeniul social. Abordarea propusă inițial pentru conversații, care a inclus două întâlniri personale (prima „întrevedere preliminară” și a doua „conversația principală” câteva zile mai târziu, cum precizam mai sus), nu a funcționat în Republica Moldova. În special, participantele nu au dorit să se întâlnească cu facilitatorii de două ori, mai ales pentru că ar fi trebuit să absenteze de la muncă sau să parcurgă distanțe lungi. Facilitatorii au depășit această provocare, efectuând întrevederea preliminară la telefon sau personal în aceeași zi, doar că într-o locație diferită de locul unde s-a desfășurat conversația principală. În ambele cazuri, în timpul întrevederii preliminare, facilitatorii au informat tinerele despre proiect, proces, au răspuns la întrebări privind consimțământul și au abordat orice preferințe referitoare la configurarea conversațiilor.

Facilitatorii au avut, de asemenea, provocări la identificarea participanților care s-au simțit abilitați emoțional să se angajeze în conversații. Majoritatea tinerelor au beneficiat de servicii în urmă cu câțiva ani, iar unele dintre ele nu au mai avut vreo comunicare cu specialiștii de mult timp. Totodată, a existat un caz în care abuzatorul a fost eliberat recent de instanță, iar acest lucru a exacerbat trauma abuzului, făcând-o pe tânără să simtă din nou frică și anxietate. Prin urmare, echipa a acordat prioritate bunăstării psiho-emoționale și a decis să nu o implice în conversații.

Printre cele patru tinere care au refuzat să participe la conversații, două dintre ele au spus că preferă să nu fie nevoite să explice familiilor lor unde merg și cu ce scop. După cum s-a menționat anterior, nu a fost identificat niciun băiat care a fost supus exploatarei și abuzului sexual online și care să fi beneficiat de suport.

În ceea ce privește sondajul în rândul specialiștilor din domeniul social, a apărut o limitare ca urmare a criteriilor de includere. Intenția noastră a fost să includem specialiștii din domeniul social (nu managerii). Astfel, o condiție mai dificilă se referea la experiența de lucru direct cu copiii „în ultimele 12 luni”. Odată ce colectarea datelor a avut loc în prima jumătate a anului 2021, impactul pandemiei Covid-19 a limitat unii specialiști să realizeze activități directe cu beneficiarii. Astfel, posibilitatea ca unii specialiști din cei 42, care au acceptat inițial sondajul, au fost ulterior descalificați din motiv că nu ar corespunde criteriilor de admisibilitate.

CONSTATĂRI

Fotografie de Johnny Mcclung

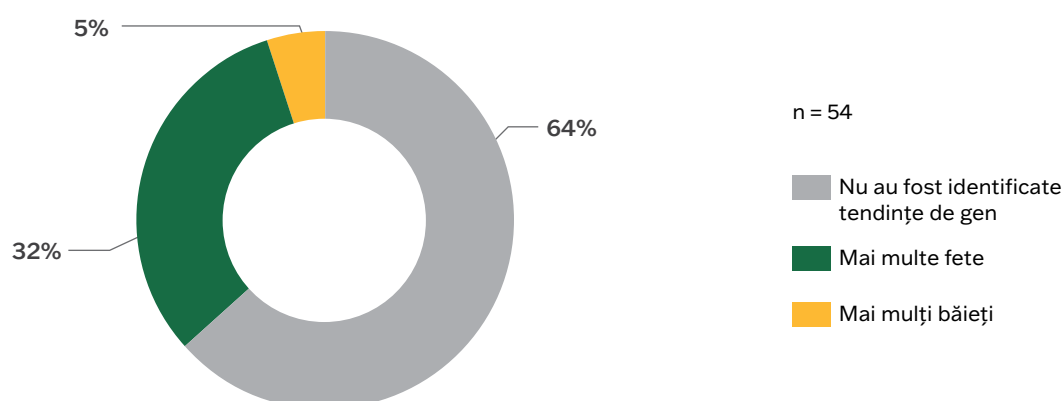
Datele primare utilizate pentru structurarea acestui raport, sunt relatările tinerelor care au avut experiențe directe de vătămare în urma exploatării și abuzului sexual online. Datele cantitative și calitative ale specialiștilor din domeniul social chestionați au fost, apoi, integrate pentru a avea o imagine cuprinzătoare a situației privind prevenirea și asigurarea unui răspuns la exploatarea și abuzul sexual online în Republica Moldova. Sunt prezentate percepțiile și convingerile, cunoștințele și practicile specialiștilor, disponibilitatea și calitatea mecanismelor de raportare și nivelurile de resurse ale serviciilor de suport. Raportul se încheie cu recomandări de acțiuni. Acestea provin, în primul rând, din ceea ce ne-au relatat tinerii, dar au fost extinse, ținându-se cont de alte date și analize ale partenerilor din cadrul proiectului.

Tendențe în domeniul exploatării și abuzului sexual online asupra copiilor în Republica Moldova

Sex

Atât conversațiile cu tinerele, cât și datele sondajului, sugerează că în Republica Moldova există o proporție mai mare de fete decât de băieți care utilizează mecanisme formale de raportare și accesează servicii de suport. De exemplu, din numărul total de beneficiari, ponderea băieților asistați de „La Strada” Moldova este sub 10%. În pofida încercărilor, niciun tânăr care a fost supus exploatării și abuzului online și care a beneficiat de suport nu a putut fi identificat pentru a lua parte la conversații, așa cum am precizat anterior. Printr-o întrebare deschisă, participanților la sondaj li s-a solicitat opinia cu privire la existența tendinței de gen în exploatarea sexuală (în general și online). După cum se vede din Figura 1, circa 64% dintre respondenți au declarat că nu s-au ciocnit cu aspecte legate de gen și 32% au indicat că, în general, există mai multe fete decât băieți care se confruntă cu exploatarea sexuală.

Figura 1. Tendențe de gen identificate de specialiști (în general și online).

Un număr de respondenți au presupus că accesul scăzut la serviciile de asistență ar putea fi cauzat de faptul că, în republică, fetele sunt privite în mod covârșitor ca fiind mai expuse riscului în cadrul mai multor activități, dar și în scopuri de exploatare sexuală. Unii dintre ei au comentat:

„Am observat că fetele sunt mai abuzate și exploatare sexual decât băieții. Și dacă ne referim la exploatarea sexuală comercială și/sau necomercială, atunci fetele reprezintă 100%.” și „Fetele sunt mai predispuse la abuz și exploatare sexuală.”²⁰

Unele răspunsuri calitative la sondaj, au sugerat o legătură între tendințele de gen și expunerea la vulnerabilitățile sociale.

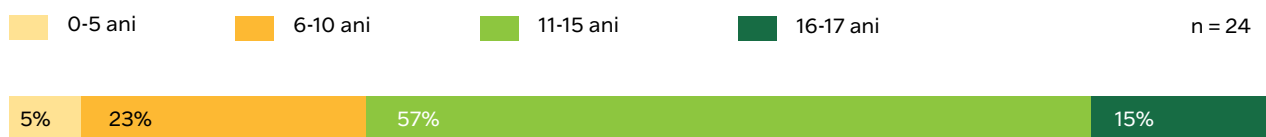
„Fetele provin din familii social vulnerabile, din familii cu relații disfuncționale; băieții ... nu neapărat provin din familii dezavantajate social.”

Șaptezeci și șase la sută dintre specialiștii care au completat sondajul au oferit suport fetelor (n=41), iar majoritatea (N=32) au oferit suport fetelor care au fost supuse exploatării și abuzului sexual online. Însă 67% dintre specialiștii intervievați (n=36) au oferit suport băieților, iar dintre aceștia, două treimi (n=24) au oferit suport băieților care au fost supuși exploatării și abuzului sexual online. Prin urmare, se pare că, deși percepția este că fetele sunt mai expuse riscului, băieții, la fel, caută în mod clar asistență, inclusiv în cazul exploatării și abuzului sexual online. Acest lucru ar fi în concordanță cu cercetarea globală, care arată că băieții sunt mai frecvent prezenți printre victime decât s-a crezut anterior.²¹

Vârsta

Cei 24 de specialiști, care au oferit suport băieților supuși exploatării sexuale online, au fost întrebați ce vârste au avut copiii când a avut loc abuzul. Specialiștii au raportat că mai mult de jumătate dintre băieții (57%) exploatați sexual online aveau vârste cuprinse între 11-15 ani. Această constatare este în conformitate cu vârsta (până la 14 ani) majorității băieților asistați de „La Strada Moldova”.

Figura 2. Vârsta băieților care au fost supuși exploatării sexuale online.

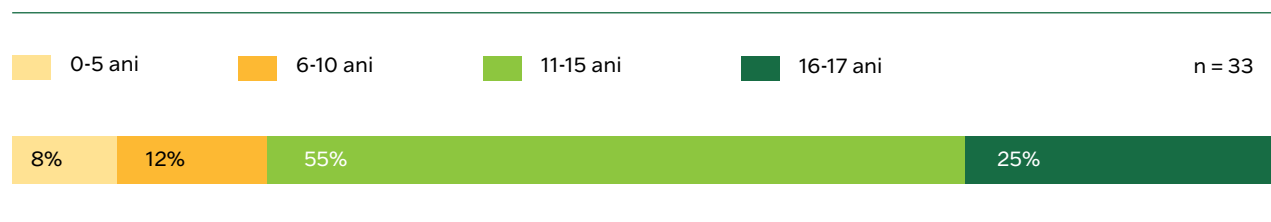

20. De menționat că textul din casetele verzi reprezintă cuvintele tinerilor supraviețuitori care au luat parte la conversații. Casetele violete se referă la cuvintele specialiștilor care au completat sondajul.

21. ECPAT International. (2021). [Global Boys Initiative: A global review of existing literature on the sexual exploitation of boys](#). ECPAT International.

În mod similar, cei 33 de specialiști, care au acordat suport fetelor, au raportat că mai mult de jumătate dintre fetele care au fost supuse exploatării și abuzului sexuale online (55%) s-au încadrat și în categoria 11-15 ani. O vârstă similară cu această majoritate, atunci când au fost abuzate, au avut-o și cele zece tinere care au luat parte la conversații (toate aveau între 12 și 17 ani).

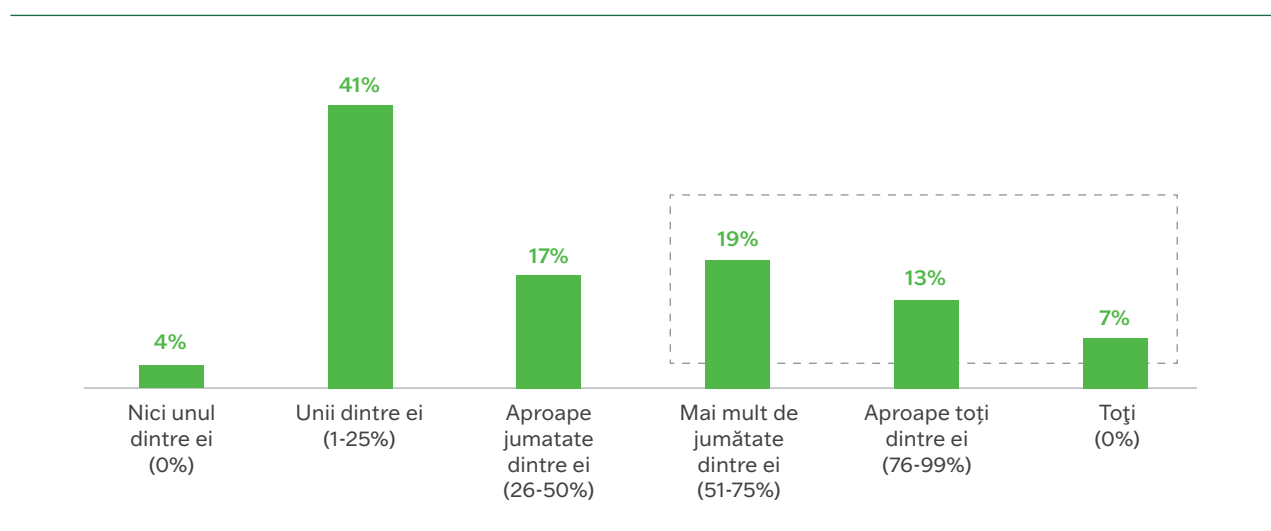
Figura 3. Vârsta fetelor care au fost supuse exploatării sexuale online.

Frecvența exploatării sexuale în cazuri

Exploatarea sexuală a copiilor, în general, părea a fi un tip recurent de violență în rândul cazurilor totale la care au lucrat asistenții sociali intervievați. Nouăzeci și șase la sută au raportat că cel puțin unii dintre beneficiarii lor (copii) au fost supuși exploatării sexuale, iar 39% au spus că acest lucru a fost valabil pentru mai mult de jumătate dintre copii. Șapte la sută dintre lucrători au raportat că toți beneficiarii lor au avut aceste experiențe.²² Cifrele respective indică o preocupare în ceea ce privește îngrijirea și sprijinul lucrătorilor. Cazurile de exploatare sexuală a copiilor sunt dificile și stresante, iar monitorizarea lor necesită sprijin și pentru lucrători, spre a evita arderea profesională și trauma indirectă.

Figura 4. Procentul de copii susținuți de specialiștii intervievați, care au fost supuși exploatării sexuale.

22. De reținut că abordarea noastră privind eșantionarea a vizat organizațiile care lucrează în domeniul protecției copilului, astfel încât aceasta să nu reprezinte exploatarea sexuală în cadrul populației generale a copiilor, dar indică faptul că exploatarea sexuală a copiilor este frecvent observată în cazurile la care lucrează instituțiile de protecție a copilului.

La întrebarea cât de mult, în medie, din volumul lor de cazuri a implicat exploatarea sexuală a copiilor, răspunsul specialiștilor a fost - 42%. Din acestea ne-au spus că, ulterior, aproximativ o treime din cazurile de exploatare sexuală a copiilor au implicat, de asemenea, tehnologia digitală, Internetul și o oarecare comunicare.

Se observă diferențe notabile între cazurile gestionate de specialiștii intervievați care provin din organizații guvernamentale, față de organizațiile neguvernamentale. Aproape jumătate dintre cazurile lucrătorilor din organizațiile neguvernamentale au implicat exploatarea copiilor și abuzul sexual online (47%), în timp ce la organizațiile guvernamentale acest tip de violență a reprezentat doar 22% din cazuri.

Mecanismele de raportare

Conștientizarea

Conversațiile cu tinerele supraviețuitoare au demonstrat, în general, un grad scăzut de conștientizare a mecanismelor formale de raportare, disponibile în Republica Moldova. Dintre cele zece tinere care au participat la conversații, șapte au menționat că nu știau despre niciun mecanism de raportare în momentul în care au fost supuse exploatării și abuzului sexual online. Două dintre ele au aflat despre aceste mecanisme de la un profesor, în timp ce o tânără a aflat despre astfel de mecanisme folosind Google. A patra tânără a împărtășit că a folosit Internetul pentru a căuta un site cu informații despre siguranța online, despre care auzise anterior în timpul unei lecții de informatică.

Lipsa de conștientizare a fost reiterată și de specialiștii care au participat la sondaj, așa cum vedem din Figura 5. Mai mult de jumătate (61%, N=33) au considerat conștientizarea generală ca fiind „slabă”. Un procent mai mic dintre respondenți au răspuns că este „satisfăcător” (32%, n=17), în timp ce doar patru participanți au spus că este „bun” și niciunul dintre ei nu a considerat conștientizarea generală ca fiind „excelentă”. Deși această întrebare nu se referea în mod special la conștientizarea mecanismelor de raportare, faptul că majoritatea specialiștilor, care au răspuns la sondaj, consideră că există puțină conștientizare a exploatării și a abuzului sexual online a copiilor, confirmă, în primul rând, ceea ce au explicat supraviețuitoarele:

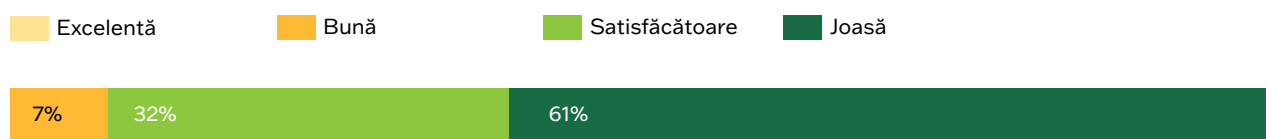
„Nu am auzit pe nimeni să solicite aceste servicii. La noi la sat toți se lămuresc în varianta clasică. Mama sau tatăl meu se ocupă de acest lucru, iar alte servicii nu sunt folosite.”

(VoS-MD-14)

Un specialist a subliniat necesitatea creșterii gradului de conștientizare ce trebuie prioritizată, în special în zonele rurale:

„Ar fi de dorit ca mai mulți oameni să fie conștienți de aceste acte ilegale, în special în zonele rurale.”

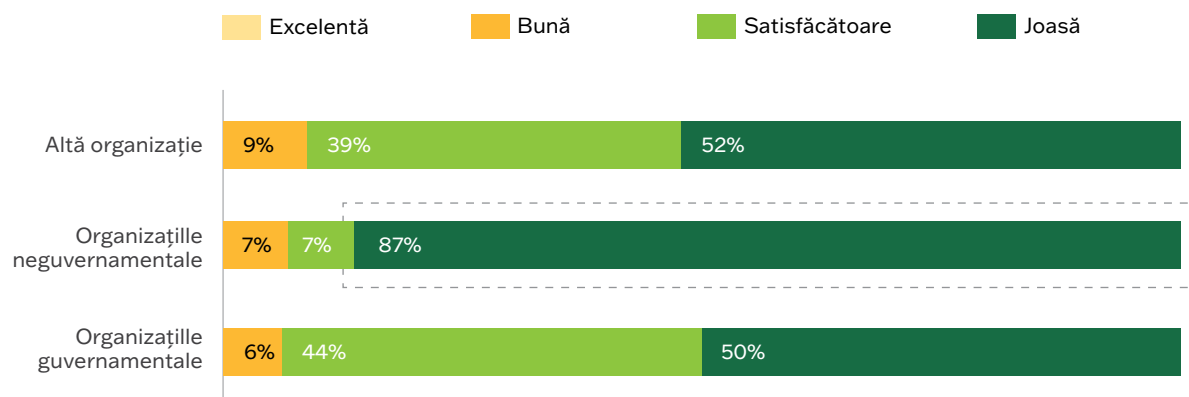
Figura 5. Nivelul de conștientizare privind exploatarea și abuzul sexual online a copiilor, potrivit specialiștilor intervievați.

Specialiștii intervievați, atât din organizațiile guvernamentale, cât și din cele neguvernamentale, au fost critici referitor la nivelul de conștientizare a victimelor exploatarei și abuzului sexual din Republica Moldova. Optzeci și șapte la sută dintre respondenții care au lucrat în cadrul organizațiilor neguvernamentale au evaluat conștientizarea ca fiind „joasă”, în timp ce răspunsurile celor care au lucrat în organizații guvernamentale au fost împărțite între „joasă” (50%) și „satisfăcătoare” (44%). În acest sens, un respondent a menționat că cei care lucrează pentru organizații neguvernamentale ar fi într-o poziție mai bună privind evaluarea conștientizării, având în vedere că activitatea lor este legată mai mult de activitățile de sensibilizare:

„Este dificil pentru mine să dau o evaluare obiectivă. Creșterea gradului de conștientizare, formarea și discuțiile publice sunt în mare măsură realizate de ONG-uri.”

Figura 6. Nivelul de conștientizare a exploatarei și abuzului sexual online a copiilor în funcție de tipul de organizație.

Bariere în calea dezvoltării

Mai multe supraviețuitoare au mărturisit, că chiar dacă ar fi fost conștiente de mecanismele de raportare la momentul exploatării și abuzului sexual online, nu ar fi cerut ajutor pentru că s-au simțit vinovate de cele întâmplate.

„Chiar dacă știam că pot să sun undeva și să raportez, nu aș fi făcut-o oricum.”

(VoS-MD-02)

Sentimentul de vinovăție și teama de a fi învinuite, au fost într-adevăr frecvent indicate în conversații atunci când ne refeream la mecanismele de raportare. De fapt, literatura referitoare la exploatarea și abuzul sexual asupra copiilor denotă că adesea copiii se simt critici față de ei înșiși și au sentimente puternice de loialitate față de abuzatorul lor.²³ Una dintre tinere a relatat că atunci când polițiștii au venit să-i ia declarații, a simțit că ea este cea responsabilă pentru faptele penale ale abuzatorului.

„Și când am aflat că a fost închis, mi-a fost teamă, am fost îngrijorată pentru el. Nu am înțeles de ce a fost închis, am crezut că eu sunt cea vinovată, [...] am crezut că am făcut totul cu mâinile mele pentru că am trimis fotografiile.”

(VoS-MD-02)

De asemenea, tinerele participante la conversații au relevat o bună doză de scepticism în ceea ce privește platformele de raportare și liniile de asistență telefonică specifice, inclusiv platformele Web și cele special adresate copiilor, cum ar fi SigurOnline.²⁴

„La început am fost sceptică, m-am gândit, cum mă poate ajuta un site Web?”

(VoS-MD-14)

În pofida acestui scepticism, inițial, în acest caz, tânăra a explicat că platforma de chat disponibilă pe site-ul Web s-a dovedit a fi nu numai extrem de utilă ca mecanism de raportare, ci și crucială pentru a oferi un sentiment de ușurare pentru ea.

„Mi s-a spus: „Acesta nu este sfârșitul lumii, veți vedea, totul va fi bine. Las-o pentru o vreme, o să vezi, o s-o rezolvăm împreună “ [...] Dacă nu erau psihologii de la SigurOnline, eram gata să-mi pun capăt zilelor pentru că nu vedeam altă soluție.”

(VoS-MD-13)

23. Katz, C. (2013). [Internet-related child sexual abuse: What children tell us in their testimonies](#). *Children and Youth Services Review*, 35 (9), 1536–42.

24. See: <https://siguronline.md/>

Această tânără și-a amintit că a fost surprinsă de cât de repede i s-a răspuns pe chat și a apreciat în special faptul că un psiholog a contactat-o în decurs de o oră după ce a cerut ajutor, ulterior revenind la ea de mai multe ori pentru a o întreba cum se simte și dacă situația ei s-a schimbat în vreun fel.

Frica de publicarea datelor cu caracter personal în urma depunerii unui raport, a fost o altă barieră indicată în conversații de unele dintre tinerele fete. Atunci când au folosit mecanisme de raportare online, nu au fost încrezătoare în furnizarea de date cu caracter personal, temându-se că acestea vor deveni publice.

„Nu am furnizat date despre mine, mi-a fost teamă. Nu credeam că asta mă va ajuta în vreun fel”.

(VoS-MD-14)

În cadrul sondajului cu specialiștii au fost explorate, de asemenea, barierele în calea dezvăluirii celor întâmplate, după cum vedem din Figura 7. Respondenților li s-a prezentat o listă cu 18 factori care ar putea limita dezvăluirea de către copii a cazurilor de exploatare și abuz sexual online. De departe, cele mai frecvent depistate bariere (atât la 65% sau n=35) în calea dezvăluirii celor întâmplate țin de „temerile față de modul în care alții vor răspunde la dezvăluire” și la o omniprezentă cultură a tăcerii („stigma și rușinea cu care adesea se confruntă victimele”). La o mică distanță, sunt destul de frecvente a treia și a patra barieră – dificultăți în a cere ajutor și tabu în jurul discuțiilor despre sex și sexualitate.

Ca parte a conversațiilor supraviețuitoarelor, o tânără a menționat că, de fapt, căutarea ajutorului poate fi o provocare din cauza stigmatizării și a prejudecăților legate de accesul la mecanismele de raportare și la serviciile de asistență.

”În societatea în care trăim, aceste fapte sunt aspru judecate. „Este vina ei”, „e o proastă”, „trebuia să se gândească” [...] Pentru mine, cel mai important lucru era să nu mă judece.”

(VoS-MD-14)

Aceste opinii denotă, o dată în plus, impactul rușinii pe care îl resimt copiii supuși exploatarei sexuale și cum opiniile comunității lor pot influența negativ modul în care reacționează după un incident de exploatare sexuală online. Când au fost întrebați „care au fost cele mai mari probleme împărtășite de copiii supuși exploatarei și abuzului sexual online”, specialiștii au indicat: frică, traumă și anxietate (43%, N=23), urmate de rușine/vinovăție (41%, n=22) și izolare socială/marginalizare (20%, n=11). Vorbind în cadrul sondajului despre cele mai mari probleme cu care se confruntă copiii, specialiștii au comentat:

„Dificultăți psiho-emoționale, traume mentale, blamarea și stigmatizarea de către cei care află despre abuz.”

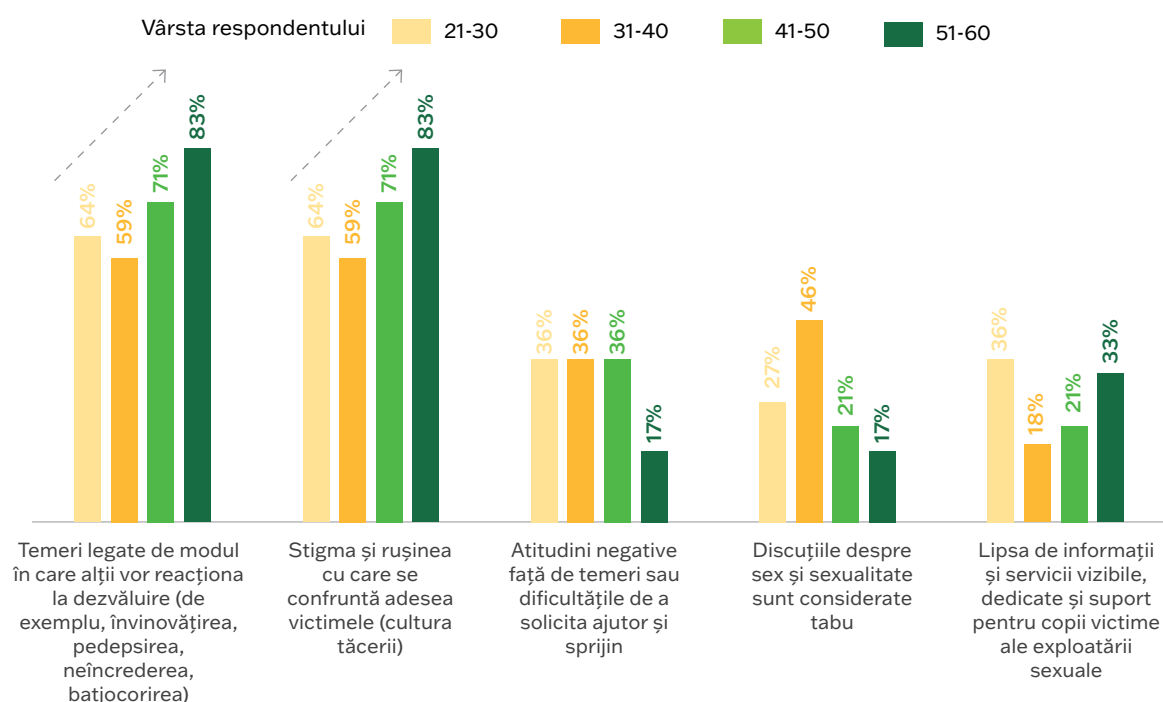
„Învinovățirea copilului pentru ce s-a întâmplat, atitudinea negativă a părinților, refuzul părinților de a-și ajuta copilul, singurătatea, imposibilitatea de a vorbi despre ce i s-a întâmplat cu oamenii pe care copilul îi consideră o resursă.”

Figura 7. Factori care ar putea limita dezvăluirea din partea copiilor.

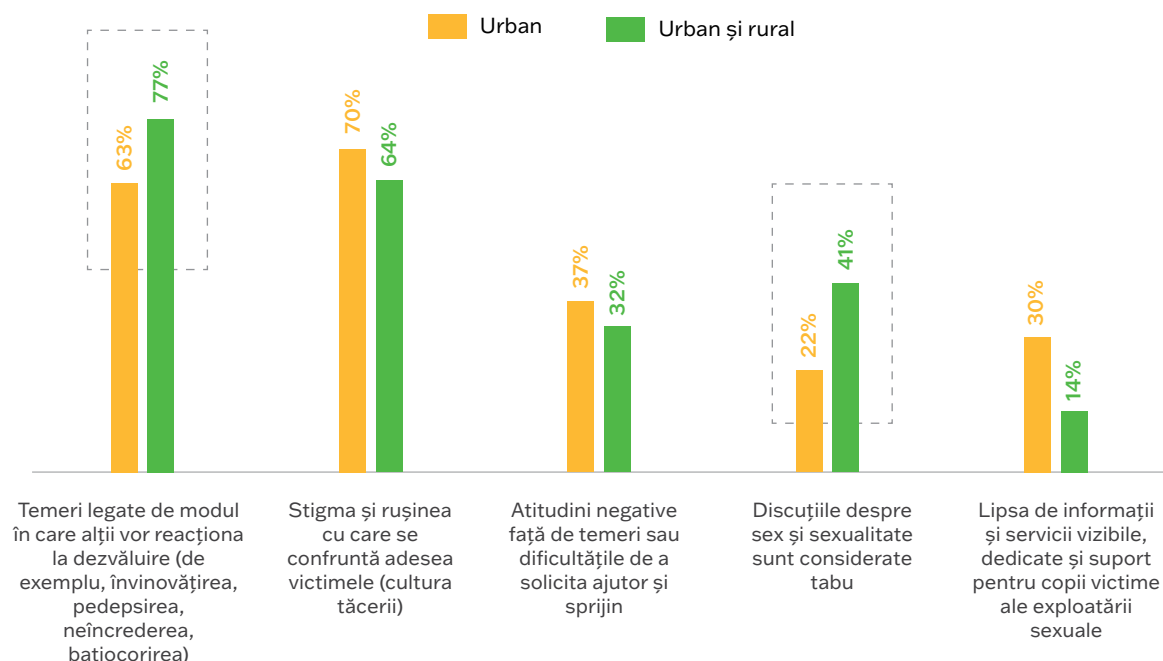
În Figura 8 este reprezentată o investigație mai aprofundată a primelor cinci bariere în calea dezvăluirii celor întâmplate. Respondenții mai în vârstă au pus un accent mai mare pe impactul temerilor de dezvăluire și al culturii tăcerii. Respondenții mai tineri au semnalat o preocupare mai evidentă față de faptul că discuțiile despre sex și sexualitate sunt considerate tabu.

Figura 8. Topul a cinci bariere în calea dezvăluirii celor întâmplate în funcție de vârsta respondenților.

În special, tabu-ul și stigma sunt principalele bariere în calea raportării pentru toți respondenții. Acest lucru a fost evident în special în orașele mici și în zonele rurale, așa cum se vede în Figura 9, unde respondenții care lucrează într-o aglomerare de zone urbane și rurale au remarcat mai frecvent temerile legate de modul în care alte persoane ar putea reacționa la dezvăluire, precum și gradul în care discuția despre sex și sexualitate sunt considerate tabu.

Figura 9. Topul a cinci bariere în calea dezvăluirii celor întâmplate versus locația respondenților.

Servicii de suport

Este esențial să se înțeleagă calitatea percepută, utilitatea și accesibilitatea serviciilor de suport aferente exploatării și abuzului online asupra copiilor. Secțiunea dată prezintă câteva perspective asupra acestor elemente, urmată de o detaliere a tipurilor de servicii de suport oferite în Republica Moldova, luând în considerare atât experiențele tinerelor supraviețuitoare în cadrul acestor servicii, cât și opiniile specialiștilor care le oferă.

Utilitatea, calitatea, disponibilitatea și conștientizarea serviciilor de asistență

Toate tinerele implicate în discuții au spus că au primit suport, unele dintre ele de la mai multe organizații în perioade diferite. Opt din zece au fost susținute de organizații neguvernamentale după ce au fost referite de poliție sau procurori. Cu toate acestea, toate au descris o lipsă totală de conștientizare anterioară cu privire la sprijinul care ar putea fi acordat copiilor supuși exploatării și abuzului sexual online.

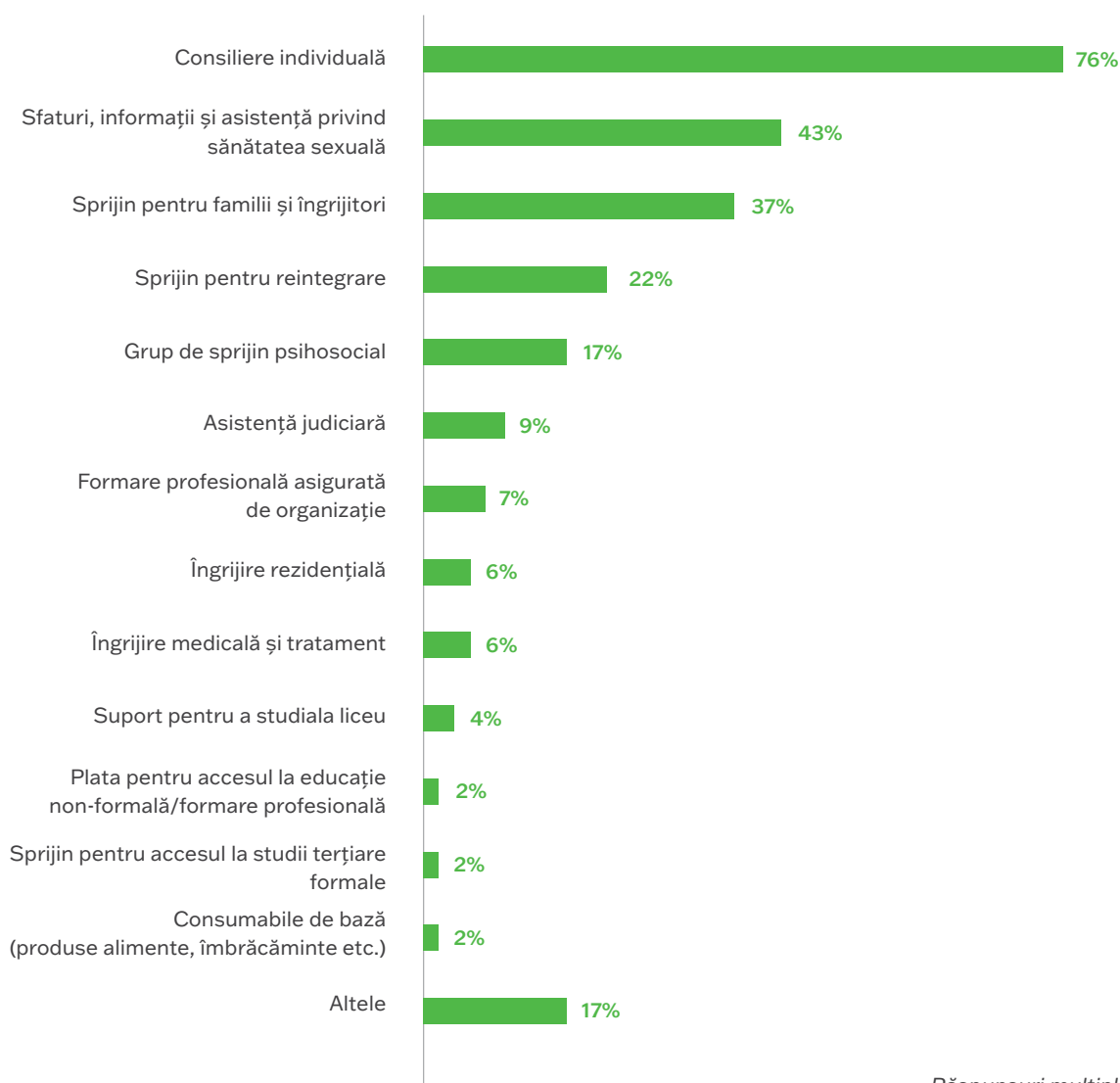
„Nu știam despre „La Strada”, nici măcar părinții mei nu știau despre acest centru...”
(VoS-MD-02)

În timpul conversațiilor tinerele au mai relatat că, odată ce au aflat și au accesat serviciile, disponibilitatea suportului le-a ajutat să se recupereze. Așa cum s-a menționat în secțiunea Mecanismele de raportare, un anumit număr dintre participante au relatat că au o experiență bună în ceea ce privește suportul site-ului www.siguronline.md imediat ce au raportat cazurile de violență. Ele consideră că specialiștii de aici știu să vorbească cu copiii și au fost informați despre formele de abuz și exploatare sexuală a copiilor online și, prin urmare, au fost pregătiți să le ofere suport.

„Imediat după ce am scris, am simțit o ușurare. Mi-au răspuns repede. Nu a trebuit să aștept multe ore. Mi-au pus diverse întrebări și mi-au spus că mă vor suna, de aceea am simțit că se va rezolva, totul va fi bine și voi primi suportul de care am nevoie.”
(VoS-MD-13)

Toate tinerele au avut acces la consiliere sau sprijin psihologic oferit de cel puțin o organizație neguvernamentală. Într-adevăr, acesta a fost de departe cel mai popular serviciu disponibil pe eșantionul specialiștilor intervievați. Când au fost întrebați despre diferitele tipuri de servicii de suport direct oferite de organizații copiilor care au fost supuși exploatării sexuale, majoritatea au raportat că se oferă consiliere individuală (76%, n=41, Figura 10).

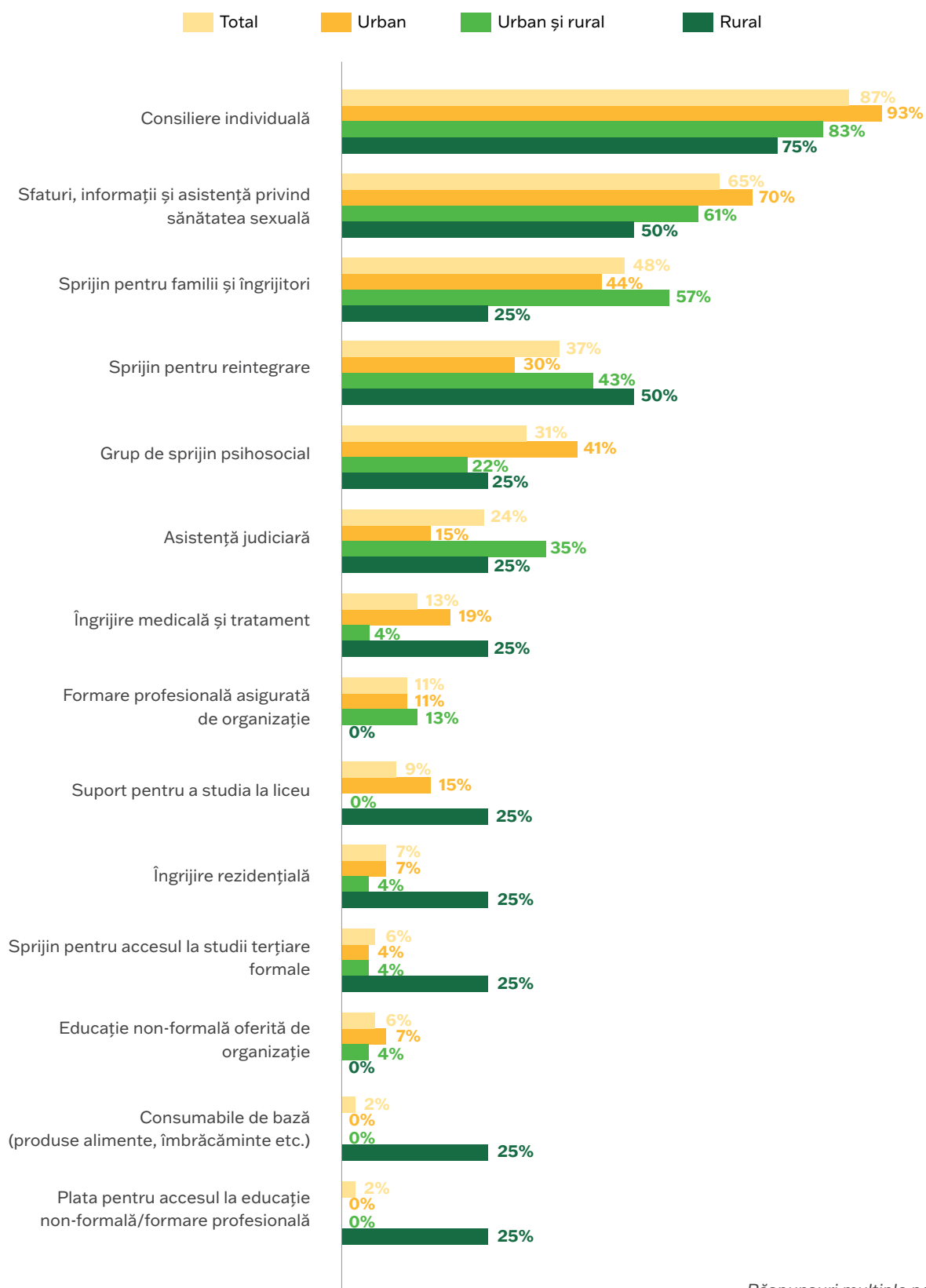
Figura 10. Tipurile de suport direct pentru copiii care au fost supuși exploatării sexuale oferit de organizație.

Răspunsuri multiple permise

Datele sondajului au arătat o serie de diferențe notabile în ceea ce privește serviciile disponibile în localitățile respondenților, după cum se arată în Figura 11. Organizațiile care sunt localizate doar în zona urbană au mai multe oportunități de a oferi consiliere individuală și sfaturi/informații cu privire la sănătatea sexuală. În timp ce organizații de pe segmentul urban (orașe mici)/rural au tins să se concentreze mai mult pe o gamă largă de servicii, cum ar fi: suport pentru familii și îngrijitori, reintegrare, asistență și suport juridic. Acolo unde populațiile țintă sunt mai mici, organizațiile nu se pot specializa la fel de mult și trebuie să ofere o gamă mai largă de servicii într-un singur pachet.

Figura 11. Servicii de suport din partea organizațiilor versus localizarea organizației

Răspunsuri multiple permise

Accesibilitatea serviciilor de suport a fost provocarea principală pentru unele dintre tinerele supraviețuitoare care au participat la conversații, în special, pentru cele care locuiau în orașele mici. Chiar dacă există mai multe organizații neguvernamentale care oferă servicii pentru copiii supuși exploatării și abuzului sexual online, acestea se află, în mare parte, în orașe mai mari. Este cazul a 23 dintre cei 54 de specialiști intervievați care au completat sondajul la Chișinău, capitala Moldovei. În plus, tinerele au raportat că trebuie să plătească pentru transport, iar aceste cheltuieli nu au fost întotdeauna rambursate: fapt ce a reprezentat o provocare în ceea ce privește accesibilitatea, deoarece unele dintre ele nu au dorit sau nu au putut cheltui bugetul familiei pentru a accesa suportul.

„Una dintre cele mai mari dificultăți a fost că serviciile psihologice erau scumpe. A trebuit să parcurgem aproape 200 km pentru fiecare întâlnire cu psihologul.”

(VoS-MD-12)

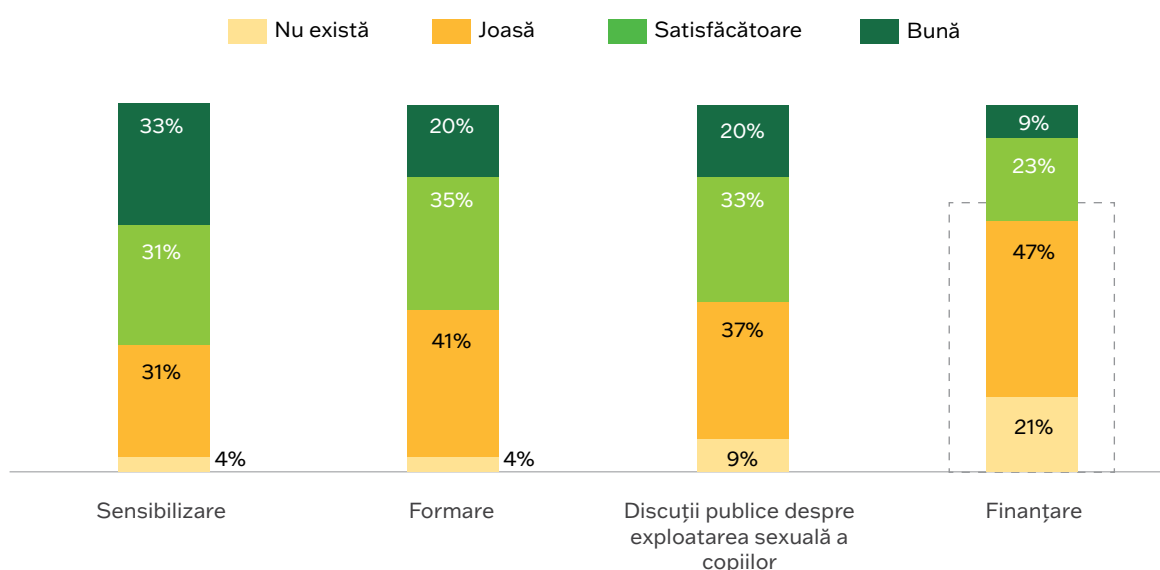
Cu toate acestea, costul transportului nu este singurul factor care afectează accesibilitatea. În unele cazuri, tinerele trebuiau să călătorească cel puțin trei sau patru ore pentru a ajunge la servicii, de cele mai multe ori, fiind însoțite de membrii familiei, în special în cazul copiilor mai mici.

„Până acum mi-a fost foarte greu să merg la un psiholog. De multe ori eram gata să renunț.”

(VoS-MD-12)

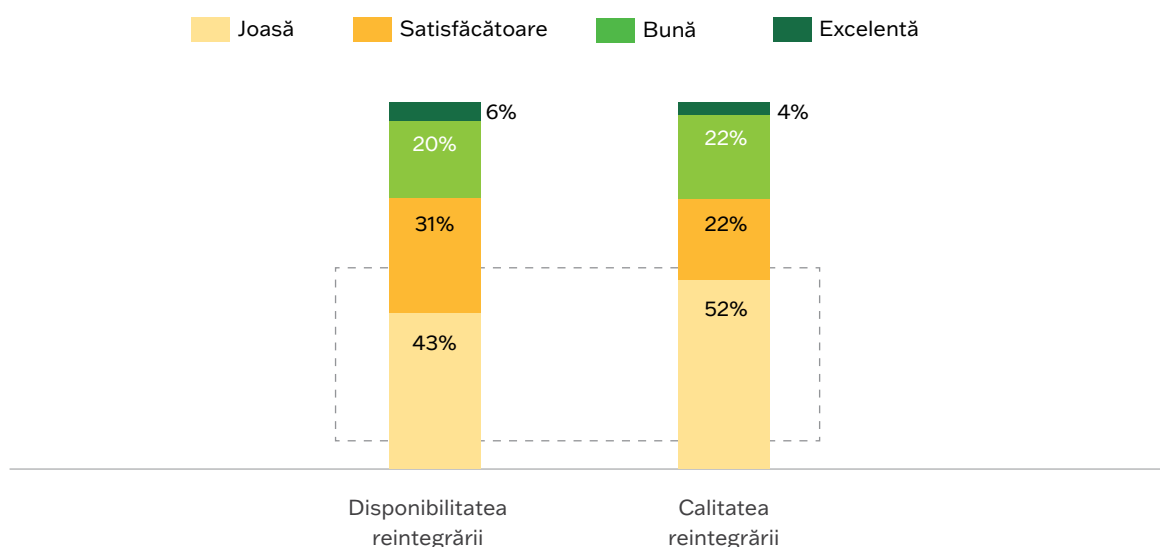
Când au fost întrebați despre calitatea activității instituțiilor de stat în vederea combaterii exploatării și a abuzului sexual online asupra copiilor în Republica Moldova, specialiștii au venit cu o opinie critică, în special cu privire la finanțarea din partea statului. Mai mult de jumătate dintre respondenți (68%) au evaluat calitatea finanțării de stat ca fiind „slabă” sau chiar inexistentă (a se vedea Figura 12).

Figura 12. Opiniile specialiștilor cu privire la calitatea activității instituțiilor de stat.

Specialiștii au oferit păreri atât cu privire la disponibilitatea, cât și la calitatea serviciilor de asistență pentru copiii care au fost supuși exploatarei și abuzului sexual online. În răspunsuri, serviciile psihologice și juridice au fost calificate mai pozitiv: aproximativ 35-40% dintre specialiști considerând disponibilitatea și calitatea acestor servicii ca fiind „bune” sau „excelente”. Acestea a fost urmate de serviciile medicale, cu evaluări pozitive între 26-28%. Tipul de servicii care par să aibă nevoie de cele mai multe îmbunătățiri sunt serviciile de reintegrare, care includ planificarea, suportul pentru familii și îngrijirea alternativă. Constatăm din Figura 13, că 43% (n=23) dintre respondenți au evaluat disponibilitatea acestor servicii ca fiind „joasă”, iar 52% (N=28) au acordat același punctaj calității acestor servicii.

Figura 13. Disponibilitatea și calitatea serviciilor de reintegrare.

Tipurile serviciilor de suport

Suport educațional și pedagogic

Toate tinerele care au participat în conversații au menționat că și-au dorit să aibă parte de educație sexuală și că au discutat la școală despre riscurile ce țin de utilizarea Internetului.

„Copiii nu au nicio idee despre educația sexuală. Ei nu sunt conștienți de măsurile elementare de protecție și cad cu ușurință în plasa abuzatorilor. Copiii trebuie să fie informați despre educația sexuală și despre tot ceea ce are legătură cu mediul care nu este sigur pentru ei.”

(VoS-MD-14)

Din păcate, potrivit tinerelor, subiectele legate de sexualitate sunt evitate de majoritatea profesorilor din Republica Moldova. O tânără a relatat că profesorul ei a cerut clasei să studieze corpul uman acasă, fără a discuta acest subiect în sala de clasă. Această evitare este, în mod clar, văzută ca o problemă de tinerele care au participat la conversații, deoarece aceasta înseamnă că abuzatorii pot

oferi ceva ce nici familia, și nici școala nu le oferea – conversație și răspunsuri la întrebări despre sex și sexualitate – o tehnica folosită de abuzatori.

Cinci tinere au pus un accent deosebit pe nevoia de a crea o relație de încredere cu profesorii.

„Când apare o problemă, copilul nu trebuie să se teamă să-i spună profesorului că are nevoie de ajutorul lui.”

(VoS-MD-07)

Una dintre ele a recomandat ca fiecare profesor să ia cursuri de psihologie, astfel încât să înțeleagă particularitățile fiecărui copil. Potrivit acestei participante, lucrul dat ar ajuta profesorii să stabilească o relație cu elevii și să creeze un mediu mai prietenos pentru copii la școală. Așadar, victimele de cele mai multe ori, se simt incapabile să vorbească cu profesorii despre probleme personale, în mare parte pentru că simt că, uneori, profesorii nu sunt în stare să evite, să renunțe la propriile frustrări în clasă.

„Profesorii sunt și ei oameni și dacă sunt supărați și ceva nu le merge bine, pentru că, de exemplu, o fereastră este spartă, ei se supără pe copii.”

(VoS-MD-05)

În cadrul conversațiilor a fost evidențiat, de asemenea, rolul important pe care școlile l-ar putea juca ca surse de ajutor în zonele socio-economic vulnerabile. Susținând că instituțiile de învățământ ar putea juca un rol important în sprijinirea celor mai vulnerabili copii, în același timp unele tinere au mai spus că, în anumite cazuri aceste medii – școala și familia – favorizează o atmosferă dăunătoare.

„Poate că merg la școală să vadă ceva bun acolo și să găsească suport. Dar deseori se întâmplă că acest copil e terorizat și la școală. În acest caz, atunci când copiii primesc oferte de muncă pe Internet, le acceptă pentru că obosesc de indiferența de la școală, obosesc de casă, unde părinții consumă alcool și sunt indiferenți.”

(VoS-MD-07)

Una dintre tinere a raportat că are o experiență negativă în interacțiunea cu specialiștii din școală și de la poliție, care, în opinia ei, se datorează faptului că provenea dintr-o familie foarte vulnerabilă. Ea a simțit că specialiștii abordează adesea superficial problemele copiilor din familiile sărace.

„Atât profesorii, cât și polițiștii consideră că dacă copilul provine dintr-o familie vulnerabilă, nu ar trebui să-i acorde atenție, pentru că nimeni nu îi plătește pentru asta.”

(VoS-MD-07)

Din păcate, majoritatea tinerelor au descris situații în care nu s-au simțit susținute de personalul școlii. Ele au subliniat nevoia imperativă de a avea un psiholog în fiecare instituție de învățământ, deoarece consideră că acești profesioniști ar putea contribui la conștientizarea riscurilor expunerii online și la susținerea copiilor care au fost supuși exploatarei sexuale și altor forme de abuz sau violență.

„Nu am avut astfel de servicii în gimnaziul meu, dar cred că un psiholog ar trebui să fie în fiecare școală. Psihologul observă mai devreme problemele, poate avea discuții unu-la-unu, poate face niște teste pentru a observa starea copiilor.”

(VoS-MD-05)

Psihologii școlari sunt adesea primul punct de contact pentru tineri și pot facilita referirea la alte servicii. În plus, sistemul de învățământ ar trebui să funcționeze ca un mecanism de protecție a copiilor, care să le insuflă un sentiment de apartenență și stabilitate.²⁵ Fără acces facil la acești profesioniști, intrarea în structurile de suport poate fi dificilă, mai ales că majoritatea copiilor, pur și simplu, nu știu cum și de unde să înceapă.

Suportul psihologic

În timp ce serviciile de asistență psihologică au fost oferite tuturor supraviețuitoarelor care au participat la conversații, trebuie remarcat faptul că au existat provocări în accesarea acestor servicii cu care s-au confruntat majoritatea acestora.

Mai multe tinere au atras atenția asupra stabilirii și menținerii încrederii. În unele cazuri, psihologii nu au reușit să stabilească un contact cu ele, iar altele s-au simțit îndepărtate sau tratate indiferent.

„[...] era un psiholog și am vorbit cu ea, dar oricum nu am putut să-i spun ce era în mintea mea.”

(VoS-MD-11)

Una dintre tinere a spus că în timpul procesului penal psihologul a fost schimbat și un alt specialist a fost invitat să participe la audiere. Din păcate, noul psiholog nu s-a implicat deloc și nu a comunicat cu ea.

„Apoi un alt psiholog a venit la poliție. Nu m-am simțit deloc confortabil atunci. Nici ea nu a încercat să se apropie de mine. Eram deprinsă cu primul psiholog care mă simțea mai aproape. Al doilea psiholog era distant. Părea să zâmbească, dar nu am simțit că pot avea încredere în el.”

(VoS-MD-13)

25. London Metropolitan University. (2017). [Key messages from research on child sexual exploitation: Professionals in school settings](#). 5.

În plus, nici una dintre cele zece tinere nu au participat la programe de reabilitare pe termen lung. Unele dintre ele au beneficiat de consiliere timp de o săptămână, altele timp de câteva luni, dar răspunsurile au arătat că sprijinul rareori a durat atât timp cât supraviețuitorii au avut nevoie de el.

„M-am dus la un psiholog timp de o săptămână, putem spune că n-am mers aproape deloc.”

(VoS-MD-02)

Acest lucru indică asupra faptului, că astfel de programe nu sunt disponibile copiilor care au suferit abuzuri sau exploatare sexuale online. Chiar dacă există astfel de programe, acestea sunt fie contra cost, fie inaccesibile.

Stigma în jurul accesului la serviciile de asistență psihologică a fost, de asemenea, un motiv proeminent esențial din cauza căruia, uneori, tinerele erau reticente la ideea de a consulta un psiholog. Din cauza acestei situații, o tânără care a participat la conversații nu a beneficiat de asistență psihologică din momentul în care a raportat abuzul.

„La început, nu am vrut să merg la psiholog pentru că am crezut că persoana care merge la un psiholog are probleme cu capul. M-am gândit că voi merge la el și mă va face să desenez sau că mă va face să mă simt bolnavă mintal.”

(VoS-MD-02)

În timp ce unele dintre tinere au considerat că este dificil să accepte nevoia de asistență psihologică, majoritatea recunosc importanța accesării acestor servicii.

„Știi, după tot ce s-a întâmplat, este greu să revii la normal și să te integrezi din nou.”

(VoS-MD-11)

Cu toate acestea, serviciile psihologice nu sunt suficient de accesibile și disponibile copiilor care au trecut prin experiența exploatarei și abuzului sexual online. Chiar dacă există servicii, unele tinere ar putea să nu beneficieze de ele din cauza prejudecăților publice despre psihologie. În pofida acestor provocări, în conversații au fost menționate și experiențe pozitive de depășire a traumei.

„Psihologul a fost alături de mine, a vorbit cu mine, a explicat până la sfârșit. Am reușit să-i spun totul.”

(VoS-MD-13)

Un exemplu de succes al sprijinului psihologic, a fost oferit de o tânără care i-a cerut psihologului să o ajute să dezvăluie cazul părinților ei înainte de a-l raporta la poliție. Drept urmare, s-a simțit acceptată și susținută atât de furnizorul de servicii, cât și de părintele ei. Supraviețuitoarele ne-au mai spus, că

de multe ori părinții nu știu cum să gestioneze astfel de situații și pot avea reacții agresive atunci când află despre cele întâmplate, chiar dând vina pe copii în anumite situații.

„Nu am putut să-i spun tatălui meu. Am rugat psihologul să vorbească cu el. Când a aflat, m-a sunat și mi-a zis că totul va fi bine. M-a uimit reacția tatălui meu. El a fost foarte, foarte calm. După conversația cu psihologul, al doilea cel mai bun sprijin a fost de la tatăl meu.”

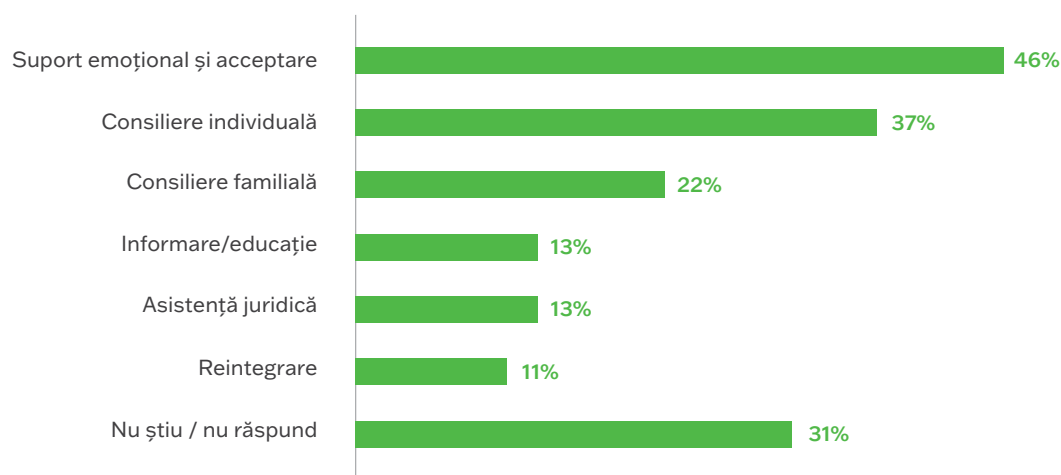
(VoS-MD-13)

Într-adevăr, când au fost întrebați „care sunt cele mai mari nevoi de sprijin împărtășite de copiii care au fost supuși exploatării și abuzului sexual online”, în răspunsurile specialiștilor cel mai des au figurat nevoile tinerilor privind sprijinul emoțional și acceptarea (46%, n = 25), urmată de consilierea individuală (37%, n=20, Figura 14). Contribuțiile calitative au inclus:

„servicii de suport disponibile și accesibile; încredere și sprijin din partea părinților, profesorilor, polițiștilor; suport psihologic și psihoterapie”

„ascultarea, înțelegerea; lipsa învinovățirii cu privire la acțiunile copilului; cultivarea încrederii că situația dată poate avea un sfârșit reușit.”

Figura 14. Cele mai mari nevoi de care, potrivit specialiștilor, copiii spun că au nevoie.

Nouă din zece femei tinere, care au participat în conversații, au afirmat că părinții sau îngrijitorii copiilor supuși exploatării și abuzului sexual online ar trebui de asemenea, să beneficieze de sprijin din partea specialiștilor, pentru a înțelege ce s-a întâmplat cu copilul. Din propria experiență, supraviețuitoarele au relatat că părinții și îngrijitorii lor nu conștientizau aceste daune, le-au învinuiat și le considerau responsabile sau chiar au refuzat să le ofere sprijin prin intermediul psihologului sau să contacteze poliția. Tinerele mai consideră că dacă îngrijitorilor li s-ar oferi sprijin, poate că ar înțelege mai bine că

nu este de vina copilul. Ele au afirmat că atitudinea părinților față de copilul care a fost supus abuzului sexual online se raportează la faptul cât de rapid și eficient are loc reabilitarea lor.

„Părinții ar trebui să fie calmi. Dacă reacționează agresiv, pot înrăutăți lucrurile. Copilul se va închide și ar putea rămâne traumatizat pentru tot restul vieții.”

(VoS-MD-13)

În general, tinerele au indicat în conversații că serviciile de asistență psihologică le-au asigurat o stare emoțională și psihologică bună în cazurile de exploatare și de abuz sexual online. Acestea și-au exprimat aprecierea și au subliniat importanța acestor servicii pentru supraviețuitoare în ceea ce privește reabilitarea și reintegrarea în societate.

„Specialiștii m-au ajutat foarte mult. În primul rând, pentru a afla cine este el (abuzatorul) și pentru a înțelege că nu este vina mea și că el (abuzatorul) va fi tras la răspundere pentru ceea ce a făcut. Dacă aș avea o baghetă magică, l-aș schimba (abuzatorul), astfel încât să nu mă impună să fac ceea ce am făcut.”

(VoS-MD-02)

Sprijinul psihologic a fost considerat, de asemenea, esențial de către specialiștii care au oferit răspunsuri la sondaj. La toate întrebările bazate pe scenarii, atunci când au fost întrebați despre pașii practici pe care i-ar întreprinde pentru a ajuta copiii supuși exploatarei și abuzului sexual online, consilierea/psihoterapia a fost menționată de către majoritatea respondenților ca primul pas ce trebuie întreprins. Alți pași au vizat acordarea de sprijin emoțional, furnizarea de informații/îndrumări și referiri către psihologi.

„1. Stabilirea contactului cu copilul. 2. Suport psiho-emoțional. 3. Informații despre reputația online, oameni de încredere în mediul online, riscuri în mediul online, furt de date, abuz online. 4. Raportarea situației de abuz către colegii competenți (CCCI,²⁶ CNPAC,²⁷ Siguronline.md). 5. Păstrarea legăturii cu copilul (monitorizarea).”

26. Centrul pentru Combaterea Criminalității Informatică.

27. Centrul Național de prevenire a Abuzului față de copii

Asistență juridică

Dintre cele zece tinere care au participat la conversații, opt au primit asistență juridică gratuită în cadrul procedurilor penale, ceea ce le-a făcut să se simtă mai în siguranță atunci când interacționează cu poliția sau cu sistemul de justiție.

„Avocatul a fost ca un certificat de garanție pentru siguranța mea.”

(VoS-MD-14)

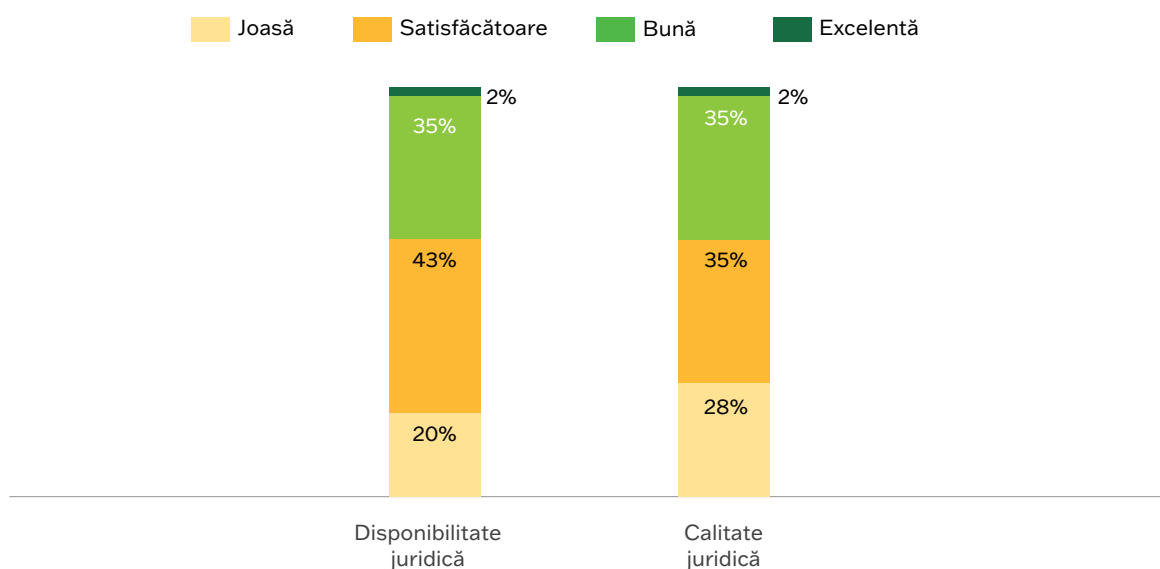
Cu toate acestea, nu toate supraviețuitoarele au beneficiat de asistență juridică la primul contact cu sistemul de justiție. De exemplu, o tânără a spus că a fost asistată de un avocat doar după jumătate de an după ce a informat poliția.

„Când a apărut avocatul, am înțeles că el (abuzatorul) va fi pedepsit pentru ceea ce a făcut. Eram încrezută că avocatul era persoana care îmi va promova interesele, că nu voi mai avea gânduri întunecate sau că el nu va mai fi pedepsit. Mi-am schimbat complet poziția.”

(VoS-MD-07)

După cum s-a menționat anterior, specialiștii intervievați au apreciat serviciile juridice în Republica Moldova foarte pozitiv, aproximativ 35-40% dintre aceștia considerând disponibilitatea și calitatea acestor servicii ca fiind „bune” sau „excelente” (a se vedea Figura 15).

Figura 15. Opiniile specialiștilor cu privire la disponibilitatea și calitatea serviciilor juridice.

Într-adevăr, majoritatea femeilor tinere au relatat că asistența juridică este necesară și utilă pentru a naviga în propriile cazuri de exploatare și abuz sexual online. Potrivit acestora, cei mai utili profesioniști din sistemul de justiție au fost avocații, care au explicat toate etapele procesului penal, ce se va

întâmpla la fiecare etapă și le-au însoțit atunci când aveau nevoie să participe la acțiuni procedurale.

„Singurul lucru care mi-a oferit liniște și încredere este că avocatul m-a asigurat că nu voi depune mărturie în prezența abuzatorului și că voi fi audiată o singură dată într-o cameră specială”.

(VoS-MD-12)

Sprijin financiar și rezidențial

Sprijinul rezidențial a fost necesar pentru două tinere care au participat în conversații. Ambele tinere proveneau din contexte socio-economic vulnerabile și au raportat că aceste servicii au fost foarte utile atunci când aveau nevoie de ele. Și dezvoltarea profesională s-a numărat printre serviciile oferite în incinta adăpostului și a fost menționată ca fiind esențială de către una dintre tinere.

„Da, am fost foarte mulțumită și ei (profesioniștii din adăpost) m-au ajutat să obțin o profesie, iar în prezent lucrez conform acestei profesii. Fără ajutorul lor, cred că nu aș fi avut ocazia să am o profesie, nu aș fi învățat, aș fi rămas acasă și le mulțumesc pentru asta.”

(VoS-MD-13)

Faptul că adăposturile au oferit un mediu de îngrijire a fost de asemenea, foarte apreciat de o altă tânără care a acceptat să participe la conversații.

„Am stat acolo o perioadă foarte scurtă, o lună și două săptămâni și am devenit foarte atașată de angajatele de acolo. Când am ajuns să mă despart de ele, era foarte dureros. De la dânsle am primit mai multă căldură decât de la mama și eu lucrul acesta l-am observat. Chiar și acum mama mea nu-mi oferă ceea ce mi-au oferit acei oameni de la Centru.”

(VoS-MD-02)

În Republica Moldova, copiii supuși exploatării și abuzului sexual online au dreptul să solicite compensații financiare prin intermediul procedurilor judiciare civile sau penale de la infractorii condamnați, conform articolelor 219-226 din Codul de Procedură Penală.²⁸ Suplimentar, Legea nr. 137 din 29 iulie 2016 prevede că toți copiii, victime a infracțiunilor sexuale, au dreptul la compensații financiare.²⁹ Din păcate, acest mecanism nu este încă funcțional, iar victimele solicită, de obicei, compensații financiare prin proceduri judiciare civile sau penale.

Pentru a evalua cunoștințele specialiștilor privind legislația la acest capitol, aceștia au fost întrebați dacă, eventual, copiii supuși exploatării și abuzului sexual online au posibilitatea de a solicita

28. Codul de Procedură Penală al Republicii Moldova din 14.03.2003, publicat la 5.11.2013 în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 104 -110/447 din 7.06.2003.

29. Legea nr. 137 din 29.07.2016 privind reabilitarea victimelor infracțiunilor, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 293-305 din 9.09.2016.

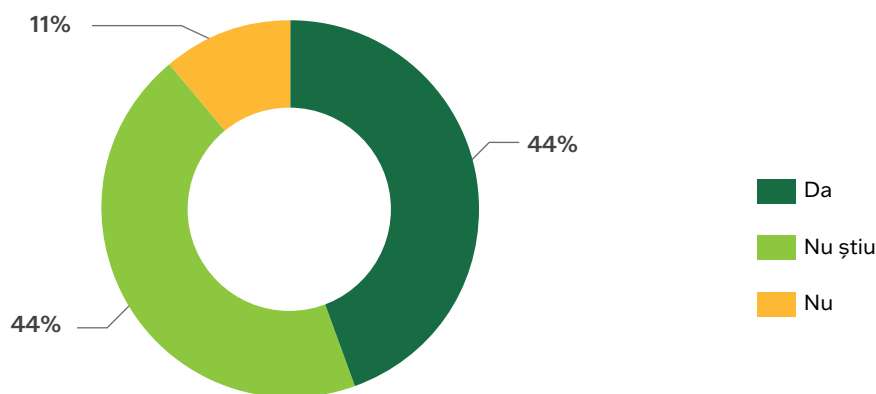
compensații financiare oficiale prin proceduri judiciare civile sau penale de la infractori condamnați sau din fonduri de stat. Răspunsurile au fost foarte împărțite între cei care cred că despăgubirea poate fi solicitată de copiii victime (44%, n=24) și cei care nu știau (44%, Figura 16). Unsprezece la sută au răspuns „Nu”. Contribuțiile calitative la această întrebare, deși limitate, au remarcat că victimele copii pot solicita daune morale de la făptuitor, dar nu din fonduri de stat. Un specialist intervievat a spus:

„Compensația financiară poate fi solicitată de la făptuitor (precum și daune morale).”

Un altul a adăugat că:

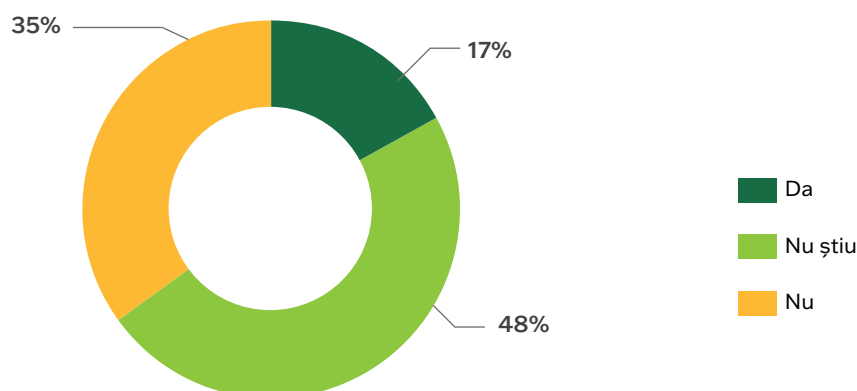
„Ei au posibilitatea de a iniția acțiuni civile privind repararea prejudiciului moral și/sau material suferit.”

Figura 16. Opiniile specialiștilor cu privire la posibilitatea solicitării de compensații financiare oficiale de către copii, victime a exploatării și abuzului sexual online.

Când au fost întrebați în cadrul sondajului, dacă, eventual, cunosc copii care au fost supuși exploatării și abuzului sexual online și au primit despăgubiri pentru abuzul pe care l-au suferit, doar 17% dintre respondenți (n=9) au răspuns afirmativ. Treizeci și cinci la sută au spus că nu știau de niciun copil și aproape jumătate (48%) nu știau cum să răspundă (a se vedea Figura 17).

Figura 17. În baza experienței Dvs., știți dacă vreun copil supus exploatării și abuzului sexual online a primit despăgubiri pentru abuzul ce l-a suferit în Republica Moldova?

RECOMANDĂRI

Fotografie de Francesco Ungaro

Recomandările prezentate mai jos sunt extrase, în primul rând, din conversațiile cu tinerele. În timp ce, în sondajul cu specialiștii au fost abordate probleme importante care au completat analiza, prezentul Raport încearcă să scoată în evidență vocile și perspectivele supraviețuitoarelor. Clarificările suplimentare și explicațiile furnizate de partenerii proiectului au contribuit la analiza și scrierea Raportului.

Recomandări privind mecanismele de raportare

1. Sporirea vizibilității mecanismelor de raportare, inclusiv a celor disponibile prin intermediul platformelor de socializare.

Mecanismele de raportare ar trebui să fie cât mai vizibile posibil. De exemplu, dacă sunt realizate videoclipuri pentru copii prin intermediul cărora sunt promovate aceste servicii, ar trebui să se utilizeze un limbaj simplu, ușor de înțeles pentru copii. Tinerele preferă să se vorbească direct despre abuz, fără a deghiza mesajul..

„Adesea văd cuvântul violență folosit în diferite situații, dar nu cred că toată lumea înțelege despre ce este vorba. Ar fi mai simplu să descriem un comportament violent.”

(VoS-MD-04)

2. Simplificarea instrumentelor de raportare online a exploatării și abuzului sexual online asupra copiilor, precum și asigurarea faptului că acestea sunt prietenoase copiilor și permit acestora să aleagă sexul furnizorului de servicii.

Instrumentele de raportare a abuzurilor ar trebui să fie cât mai simple posibil. Odată ce este accesată o platformă de raportare, ar trebui să fie clar unde și cum poate să scrie o supraviețuitoare despre ce i s-a întâmplat, fără a fi nevoită să caute suplimentar informații. Sugestiile tinerelor cu privire la modul în care aceste instrumente ar putea fi simplificate au inclus adăugarea: unui „buton de raportare” și includerea istoriilor despre alți copii care au fost ajutați de specialiști în situații similare. Unele dintre ele au sugerat, de asemenea, că mecanismele de raportare ar fi mai simple dacă nu ar solicita datele personale.

„Ar fi mai ușor dacă copilul ar fi scris despre problemă și specialiștii ar fi venit cu un răspuns bun. Copilul putea spune tot ce i s-a întâmplat, fără teamă. Numele ar putea fi oferit mai târziu, după ce a câștigat încrederea în specialist.”

(VoS-MD-02)

Mai multe tinere consideră, de asemenea, că mecanismele de raportare ar fi mai prietenoase pentru copii dacă ei ar putea alege furnizorul de servicii cu care vor vorbi, în special pe platformele de raportare online.

„O scurtă descriere a furnizorului de servicii, vârsta, sexul ar trebui să fie disponibile. Astfel, copilul ar putea să aleagă persoana care îi place. Dacă nu poate intra în contact cu un specialist, poate alege un alt consilier până când găsește persoana cu care se simte în siguranță.”

(VoS-MD-13)

Acest lucru i-ar face să se simtă mai confortabil și să poată vorbi mai deschis despre cele întâmplate.

„Fetele ar trebui să vorbească cu femeile, iar băieții cu bărbații. Știu că o femeie mă poate înțelege, dar bărbații probabil nu.”

(VoS-MD-13)

3. Alocarea resurselor financiare pentru a instrui personalul platformelor de raportare a exploatării și al abuzul sexual asupra copiilor comise online.

Persoana care primește raportările, de exemplu în chat, ar trebui să fie instruită și să cunoască despre formele online de exploatare și abuz sexual. Acești profesioniști ar trebui să știe cum să încurajeze copilul să vorbească despre ce i s-a întâmplat și să îi răspundă imediat,

„...nu pentru ca însuși copilul să scrie și să i se răspundă în 2-3 zile.”

(VoS-MD-02)

Specialiștii au fost de acord că este necesară consolidarea capacităților, recunoscând

„...insuficiența pregătirii specializate a specialiștilor, nevoia de programe de educație sexuală pentru copii.”

4. Impunerea obligațiilor legale și promovarea colaborării cu furnizorii de servicii de Internet și companiile de social media.

Pentru a se asigura că acestea respectă prompt solicitările instituțiilor de aplicare a legii privind eliminarea materialelor privind abuzul sexual asupra copiilor, precum și pentru a se conforma prompt solicitărilor de informații ale instituțiilor de aplicare a legii. Acest lucru va ajuta la investigarea infracțiunilor și va limita distribuția pe larg a materialelor privind abuzul sexual asupra copiilor. Potrivit unei tinere:

„Mediul online trebuie organizat într-un mod atât de sigur, încât, pe viitor, să evităm cazurile în care copiii sunt traumatizați de experiențele negative online.”

(VoS-MD-04)

Recomandări privind serviciile de suport

5. O mai bună promovare a disponibilității și a modalităților de accesare online a unei game complete de servicii de suport pentru cazurile de exploatare și abuz sexual asupra copiilor. Astfel de servicii ar trebui să fie disponibile și accesibile în întreaga republică, indiferent de locație.

Orice copil, care trece printr-o astfel de experiență, ar trebui să cunoască unde poate raporta un abuz și cine sunt specialiștii care îl pot ajuta.

„Ar fi util ca și copiii să știe despre serviciile care îi pot ajuta în cazurile de abuz online. Trebuie promovate mai mult aceste servicii.”

(VoS-MD-02)

Asemenea servicii ar trebui să fie specializate, iar profesioniștii ar trebui să fie capabili să înțeleagă specificul formelor de exploatare și abuz sexual online.

„Ar fi bine să avem un centru care să se ocupe doar de cazurile de abuz sexual online.”

(VoS-MD-13)

Tineretele cred, de asemenea, că dacă specialiștii ar fi mai prezenți în comunități, aceștia ar putea discuta despre riscuri, în special cu copiii cei mai vulnerabili.

„În sate există asistenți sociali care comunică cu persoane social vulnerabile. Poate dacă părintele nu are timp să informeze copilul, cel puțin un asistent social ar putea vorbi cu copiii despre riscurile exploatarei sexuale online.”

(VoS-MD-07)

Astfel de rezultate ar putea fi obținute prin implementarea centrelor de advocacy pentru copii (cunoscute și sub numele de modelul Barnhaus). Acest model reduce posibila re-traumatizare a copiilor în mai multe moduri, inclusiv prin coordonarea profesioniștilor relevanți, astfel încât aceștia să povestească despre cele întâmplate de mai puține ori și într-un spațiu sigur și confidențial.

6. Furnizarea de programe educaționale și servicii de suport membrilor familiilor copiilor supuși exploatării și abuzului sexual online.

Membrii familiei trebuie să fie informați cu privire la formele online de exploatare sexuală a copiilor și cum să ajute mai bine copiii. Dacă îngrijitorilor li s-ar oferi sprijin încă de la prima etapă, probabil că ar înțelege că un copil nu poate fi învinuit de această situație.

„Cred că atunci când lucrează la caz, psihologul ar trebui să vorbească cu părinții, să-i pregătească cumva moral, astfel încât să înțeleagă ce se va întâmpla în continuare și să le spună cum să vorbească cu copilul.”

(VoS-MD-02)

Pentru a face posibil acest lucru, unele tinere au recomandat implicarea profesorilor în educarea părinților:

„Să organizeze întâlniri cu părinții și să-i învețe cum să se comporte cu copilul.”

(VoS-MD-02)

Într-adevăr, un număr de specialiști intervievați (20%, n=11) au subliniat impactul negativ al părinților neinformați și neinstruiți, precum și ai altor membri ai familiei.

„Copiii victime se tem să vorbească despre ceea ce li s-a întâmplat, în special de teama reacției părinților lor, motiv pentru care de multe ori nu caută asistență. Uneori copiii nu sunt auziți de adulți sau adulții nu iau în serios ceea ce se întâmplă cu odraslele lor. Copiii pierd încrederea și nu mai cer ajutor.”

7. Ar trebui depuse eforturi pentru a evita revictimizarea prin asigurarea sprijinului psihologic și a standardelor de confidențialitate la toate etapele procesului de justiție și de furnizare a serviciilor de suport.

Tinerele ar prefera să povestească o singură dată despre ceea ce li s-a întâmplat, iar ulterior să nu mai fie implicate în alte acțiuni procesuale. O supraviețuitoare a relatat despre cum își imaginează acest proces în care psihologul vorbește cu copilul într-o cameră, iar în altă cameră sunt polițiștii care ascultă discuția și adresează întrebări.

„Copiii ar trebui să vorbească despre experiența lor ca în filme. Acest lucru ar trebui să se întâmple într-o cameră special amenajată, care are un perete din sticlă. În camera alăturată oamenii puteau auzi declarațiile și pune întrebări.”

(VoS-MD-13)

Pentru a evita revictimizarea, tinerele au recomandat, de asemenea, furnizorilor de servicii să respecte cu strictețe regulile de confidențialitate.

„Specialiștii ar trebui să fie atenți cu cine vorbesc despre ce i s-a întâmplat copilului, pentru a evita situația în care întregul sat află despre abuz.”

(VoS-MD-11)

În plus, copiilor ar trebui să li se ofere opțiunea de a avea primul contact cu sistemul de justiție în prezența unui psiholog. Chiar și atunci când copilul depune o plângere la poliție, trebuie să i se ofere opțiunea de a face acest lucru însoțit de un profesionist într-un loc în care se simte confortabil.

„Copilul ar trebui să discute mai întâi totul cu un psiholog, nu cu un ofițer de poliție. Polițistul e îmbrăcat în uniformă și asta îl poate speria. Copilul ar putea să se închidă în sine și să nu mai spună nimic”

(VoS-MD-14)

8. Asigurarea resurselor financiare pentru a oferi formare și oportunități de consolidare a capacităților furnizorilor de servicii privind exploatarea și abuzul sexual online asupra copiilor.

Atât tinerele care s-au angajat în conversații, cât și specialiștii care au răspuns la sondaj, au vorbit despre necesitatea îmbunătățirii capacităților profesionale ale furnizorilor de servicii. Potrivit unei tinere, acest lucru ar face mai probabil că ei vor oferi suport fără a învinui victimele.

„Profesionistul ar trebui să știe despre aceste cazuri și despre mediul online. Numai în acest fel specialistul ar putea ajuta [copiii].”

(VoS-MD-05)

Și un specialist intervievat a subliniat nevoia personală de consolidare a capacităților.

„Personal, am nevoie de mai multă pregătire pentru a oferi asistență psihologică de calitate copilului abuzat sexual online.”

Puteți găsi mai multe informații pe site-ul nostru
www.weprotect.org
sau urmăriți-ne pe Twitter @weprotect